

# Moć fotografije : utjecaj fotografije na povijest i društvo

---

Pioker, Tena

Master's thesis / Diplomski rad

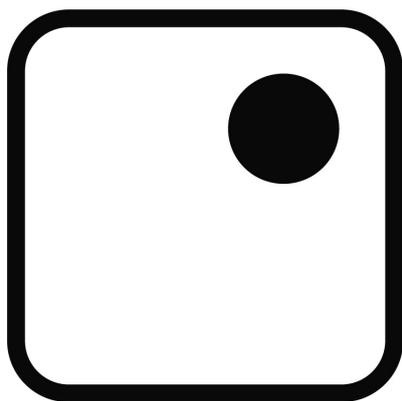
2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Graphic Arts / Sveučilište u Zagrebu, Grafički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:216:713576>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-05**



Repository / Repozitorij:

[Faculty of Graphic Arts Repository](#)



**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU  
GRAFIČKI FAKULTET**

**TENA PIOKER**

**MOĆ FOTOGRAFIJE – UTJECAJ  
FOTOGRAFIJE NA POVIJEST I DRUŠTVO**

**DIPLOMSKI RAD**

Zagreb, 2017.



Sveučilište u Zagrebu  
Grafički fakultet

TENA PIOKER

**MOĆ FOTOGRAFIJE – UTJECAJ  
FOTOGRAFIJE NA POVIJEST I DRUŠTVO**

DIPLOMSKI RAD

Mentor:

Doc. dr. sc. Miroslav Mikota

Student:

Tena Pioker

Zagreb, 2017.

## **SAŽETAK**

Fotografija je postala primarni način komunikacije. Zbog svoje sposobnosti „zamrzavanja“ trenutaka, može biti dokaz o vremenu i prostoru, kako su stvari evoluirale ili ostale iste. Jedinstvenost fotografije je u tome što može izazvati osjećaje, informirati, nadahnuti, promijeniti, protresti. Njome se oblikuju mišljenja, povezuju ili razdvajaju ljudi. Dobre fotografije sa snažnim scenama mogu nas potaknuti na djelovanje, dobro ili loše. Pomogla je da se povijest učvrsti i istraži vizualnim dokazima. Ona je, od trenutka svog izuma, najmoćniji alat. U ovom radu istražit će se utjecaj fotografije na povijest i društvo. Otkriveno je da je utjecala na određene događaje u povijesti, kao i na formiranje i razvoj društva. Putem istraživanja, provedenog u okviru rada, također je zaključeno da kontekst u koji je fotografija stavljena, ima jako veliki utjecaj. U današnje vrijeme sveprisutnosti fotografije, lako je davati lažnu sliku o istini, stavljanjem fotografije u krivi kontekst, jer ljudi oduvijek vjeruju u čistu istinu fotografije. Iskrivljenom istinom fotografije, manipulira se društvom i formira pogrešna mišljenja. Zbog tolike moći, najbitnija je njena etička zadaća, prezentiranje stvarnosti.

### **Ključne riječi:**

Fotografija, utjecaj, manipulacija, društvo, povijest

## **ABSTRACT**

Photography has become the primary way of communication. Because of its ability to „freeze“ moment, photography can be evidence of time and space, how things have evolved or stayed the same. The uniqueness of a photo is that it can induce or trigger feelings, inform, inspire, change and shake. It forms opinions, connects or separates people. Good photos with powerful scenes can encourage us to take action, good or bad. It helped to determine and explore history with visual data. Photography has been, since the moment it was invented, the most powerful tool. This paper explores the influence photography has had on history and society. It is discovered that photos has influenced certain events in history as well as the formation and development of society. Through the research, carried out within this paper, it was also concluded that the context in which the photography is placed, has a tremendous impact. Nowadays, with the omnipresence of photography, it is easy to give a false image of the truth, by putting photos in the wrong context, because people have always believed in the pure truth of photography. With the distorted truth of photos, society is manipulated and wrong opinions are formed. Because of its power, the most important thing about photography is its ethical task - presenting reality.

### **Key words:**

Photography, influence, manipulation, society, history

# SADRŽAJ

1. UVOD .....	1
2. TEORIJSKI DIO.....	2
2.1. POVIJEST FOTOGRAFIJE .....	2
2.1.1. Rani utjecaj fotografije na slikarstvo .....	2
2.1.2. Utjecaj fotografije na povijest – američki građanski rat .....	5
2.2. FOTOGRAFIJA I DRUŠTVO.....	8
2.2.1. Stavovi o izumu fotografije.....	9
2.2.2. Fotografija i društvo 21. stoljeća .....	11
2.3. PSIHOLOGIJA FOTOGRAFIJE .....	14
2.4. FOTOGRAFIJA I DRUŠTVENE MREŽE.....	16
2.4.1. Poziranje karaktera.....	16
2.4.2. Gluma karaktera .....	17
2.4.3. Instagram i utjecaj na društvo .....	17
2.5. DOKUMENTARNA FOTOGRAFIJA.....	20
2.5.1. Pojava dokumentarne fotografije .....	20
2.5.2. Manipuliranje fotografijom u političke svrhe .....	21
2.5.3. PhotoSensitive organizacija.....	24
2.5.4. PhotoSensitive projekti .....	25
2.5.5. Dokumentarna fotografija u doba novih medija.....	29
2.6. MODNA FOTOGRAFIJA.....	32
2.6.1. Utjecaj modne fotografije .....	32
2.6.2. Utjecaj modne fotografije na poremećaj prehrane .....	39
2.7. UTJECAJ FOTOGRAFIJA NA POVIJEST .....	43
2.7.1. Ikoničke fotografije.....	43

2.7.2.	Niépce : Pogled kroz prozor, 1826.....	44
2.7.3.	Nick Ut : Napalm djevojka, 1972.....	45
2.7.4.	John Filo : Prosvjed Kent State. 1970.....	47
2.7.5.	Malcom Browne : Gorući redovnik, 1963. ....	49
2.7.6.	Tijelo Che Guevara : Freddy Alborta, 1967.....	51
2.7.7.	Joe Rosenthal : Podizanje zastave na Iwo Jimu, 1945. ....	53
2.7.8.	Kevin Carte : Gladno dijete i lešinar, 1993.....	55
2.7.9.	Annie Leibovitz : Trudnoća Demi Moore, 1991. ....	56
2.7.10.	Pogled na planet Zemlju s Mjeseca, 1966. ....	57
2.7.11.	Brent Stirton : Gorila u Kongu, 2007.....	59
2.7.12.	Nilufer Demir : Alan Kurdi, 2015. ....	60
2.7.13.	Dorothea Lange : Mama imigrantica, 1936.....	62
3.	ISTRAŽIVANJE .....	64
3.1.	Utjecaj ikoničkih fotografija.....	64
3.2.	Utjecaj manipuliranih fotografija .....	66
4.	PRAKTIČNI DIO .....	72
5.	ZAKLJUČAK.....	76
6.	LITERATURA .....	78

# 1. UVOD

Fotografija je odigrala veliku ulogu u shvaćanju povijesti i imala je veliki utjecaj na društvo i na razvoj društva tokom povijesti. Dan danas fotografija utječe na društvo i na društvena pitanja, te kako se fotografija razvija, sukladno s njom, razvija se i društvo. Fotografija daje uvid u trenutke, u povijesne događaje širom svijeta. Omogućila je povezivanje čovječanstva, probila je barijeru vremena i mjesta. Otvorila je svijest ljudima o problemima diljem svijeta. Fotografija bilježi trenutak, i ostaje vječna.

U ovom radu istražit će se utjecaj fotografija na povijest i društvo. Analizirat će se utjecaj fotografije na povijest, na društvo, utjecaj modne fotografije, fotografije na društvenim mrežama te što fotografija znači u današnje vrijeme, u 21.stoljeću.

Rad je podijeljen u tri dijela : teorijski, istraživački i praktični. U teorijskom dijelu proučavat će se utjecaj fotografija na povijest i na društvo. U istraživačkom dijelu istražit će se utjecaj ikoničkih fotografija i fotografija društvenih mreža. Odabrane su ikoničke fotografije koje su imale najveći utjecaj na povijest i društvo. A fotografije s društvenih mreža su odabrane jer su sveprisutne u današnjem svijetu. Novi trendovi u fotografiji sveli su se na tip fotografija kakve nalazimo na društvenim mrežama. Također, istražit će se kako tekst ispod fotografije utječe na shvaćanje fotografije i dalje na mišljenje, emocije. Praktični dio sastojat će se od nekolicine fotografija snažnog sadržaja, koje se tiču društvenih problema.



## 2. TEORIJSKI DIO

### 2.1. POVIJEST FOTOGRAFIJE

#### 2.1.1. Rani utjecaj fotografije na slikarstvo

Godina izuma fotografije uzima se 1839. godina, kada je komercijalno proizvedena dagerotipija postala javno dostupna [1].

Iako je 1826. godine Joseph Nicéphore Niépce, francuski kemičar i izumitelj heliografije, razvio metodu kojom se slika zadržavala na materijalu, ta metoda se nije pokazala najboljom. Nakon Niépceove smrti, njegov partner Jacques Daquerre je nastavio s istraživanjem, te ranije navedene godine, 1839., pronašao način kako proizvesti permanentni pozitiv. [1]

Mnoge fotografije imitirale su slikarske stilove. U vrijeme kada je najavljen izum fotografije, umjetnički svijet je polako slabio. [2]

Reakcije na izum fotografije bile su raznolike. S jedne strane, bilo je čuđenje i oduševljenje. Neki su ga nazivali najzanimljivijim izumom stoljeća, dok su ga drugi smatrali čudom iz bajke ili zabludom prizivanja duhova. Edgar Allan Poe, američki pisac i književni kritičar, opisao ga je kao najvažniji i najdublji trijumf moderne znanosti. [4]

S druge strane, reakcije su bile izravno poricanje i neprijateljstvo. Smatrali su fotografiju svetogrđem, govoreći da je Bog stvorio čovjeka na svoju sliku i niti jedan ljudski stroj ne može uhvatiti Božju sliku. [1] Smatrali su da fotografija znači smrt za umjetnost, te da će slikarstvo potpuno nestati ili da će postati zastarjelo. [5]

Između ovih dviju krajnosti bio je širok raspon mješovitih osjećaja. Neki su izražavali razočarenje zbog činjenice da nema boje, nema stvarnog kapaciteta za prikaz djela. [5]

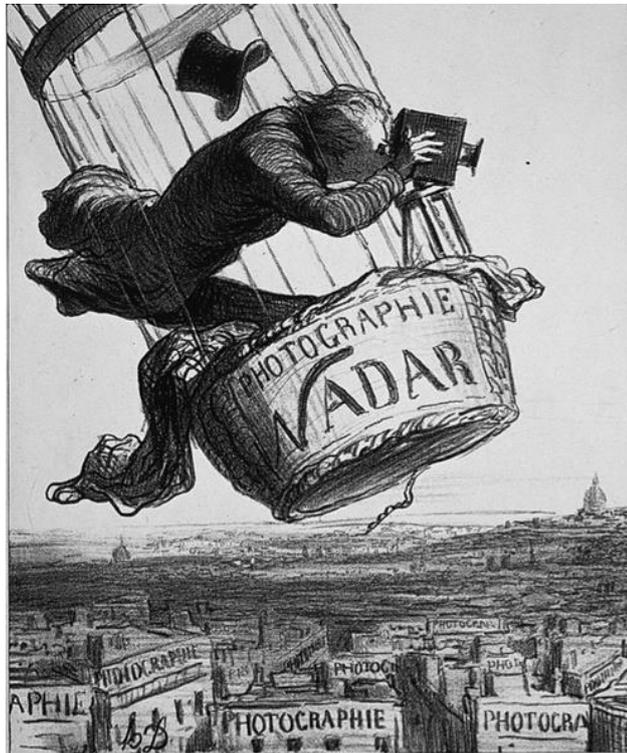
Pojedini slikari pozdravili su fotografiju kao saveznika u svojoj reakciji protiv klasičnog akademskog stila. No mnogi drugi, koji su godinama izučavali svoj zanat, osjećali su prijezir prema mehaničkom uređaju koji nije imao slikarevo izučeno i izražajno oko. Istovremeno su bili svjesni izazova koje predstavlja. Mješavina vanjskog preziranja i unutarnjeg straha značila je da mnogi slikari nisu htjeli priznati da zapravo koriste fotografije u svojim radovima. [2]

Jedna od ranih primjera fotografije je „Portreti“ Amerikanca Thomasa Le Cleara, 1865. godine (slika 1.). Rad prikazuje dvoje djece koja poziraju za portret, u umjetničkom studiju. Na prvi pogled, predstavljen je način na koji je fotografija preuzela tradicionalnu ulogu slikarstva u portretiranju. [2] Međutim, u vrijeme kada je slika završena, prikazana djeca bila su odrasla i oboje mrtvi. [1] Stoga je predloženo da je Le Clearova poruka zapravo bila da, dok se fotografija može baviti stvarnim, ovdje i sada, trenutcima, samo slikarstvo može prikazati istinu o životu koja nadilazi ograničenja vremena i slučajnih pojava. [6]



Slika 1. Thomas Le Clear : Interijer s Portreti, 1865.  
<http://www.artinsociety.com/pt-1-initial-impacts.html>

Fotografske uzvišene težnje da prekorače svoje slabo područje bile su također predmet Daumierove satirične litografije *Nadar* (slika 2.), koji je podigao fotografiju na razinu umjetnosti. [1] Na prikazu litografije, umjetnik sugerira da je takvo uzvišenje bilo toliko teško da se može postići samo uz pomoć balona na vrući zrak. [1]



Slika 2. Honore Daumier : Nadar podiže fotografiju na razinu umjetnosti  
<http://www.artinsociety.com/pt-1-initial-impacts.html>

Brza komercijalizacija fotografije značila je da su mnogi slikari bili u iskušenju da fotografiraju umjesto ili uz svoje slikarske karijere. [1] Većina novih fotografa izradila je portrete. [7] Budući da su bili daleko jeftiniji i lakši za izradu od slikanih portreta, portreti su prestali biti privilegija imućnih. Pisac Louis Figuier komentirao je da je fotografija učinila uslugu stavljajući osrednje umjetnike bez posla, jer im je jedini cilj bio točna imitacija. [1] Slično tome, Charles Baudelaire, pisac francuske poezije, opisao je fotografiju kao „utočište neuspjelih slikara s premalo talenta“. [8] Prema njemu, umjetnost je izvedena iz mašte, prosuđivanja i osjećaja, dok je fotografija puka reprodukcija koja je umanjivala ljepotu. [8]

Fotografija je imala veliki utjecaj na slikare u doba kada je izumljena. Jedan dio slikara odupirao se trendu fotografije, pronalazeći nove slikarske stilove, dok je drugi dio prihvatio trend i potpuno odbacio slikarstvo.

Pošto je slikanje portreta oduzimalo puno vremena, slikari su počeli koristiti fotografije kao pomoćni alat kod portretiranja. [7] Portretiranje je zahtijevalo duge periode sjedenja i zadržavanja jedne stabilne poze. Slikari su pronalazili načine kako skratiti periode sjedenja, te su znali dolaziti kod klijenata sa već naslikanim tijelom, gdje je bilo potrebno samo naslikati glavu i lice klijenta. [1]

Uz sve navedeno, fotografija je imala veliku ulogu u snimanju suvremenih događaja, poput povijesnih događaja ili ratova. Mnogi slikari počeli su koristiti fotografiju za dokumentiranje vlastitih radova ili za komercijalne preprodaje. Na taj način su promovirali svoje posao. Fotografska reprodukcija omogućila je i pristup umjetničkim djelima drugih ljudi.

Reprodukcija je imala neporecive prednosti. Umjetnici su postali slobodniji u načinima izražavanja. Pablo Picasso, na primjer, kasnijih godina, počeo se intenzivno baviti manipulacijom fotografija. [1]

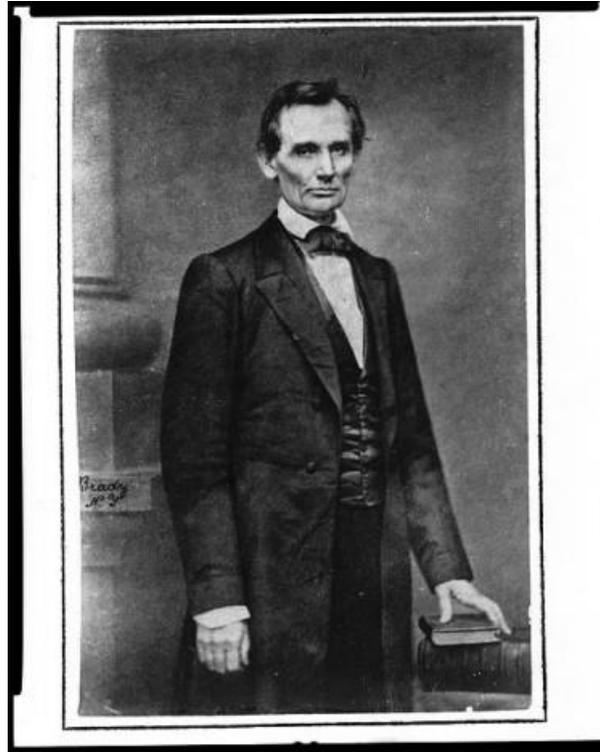
### 2.1.2. Utjecaj fotografije na povijest – američki građanski rat

Građanski rat je najčešće zapisan događaj u američkoj povijesti. Skupina znanstvenika nastojala istražiti odnos između građanskog rata i fotografija koje su dokumentirale taj sukob, te posljedice svega. Došli su do zaključka da su fotografije utjecale na Amerikance u ratu. [9]

Mathew Brady bio je jedan od najpoznatijih američkih fotografa. [9] Fotografirao je Abraham Lincolna, i to je bila prva uspješna javna fotografija (slika 3.). [11]

Kad je započeo građanski rat, Brady i ostali fotografi krenuli su u akciju, u potrazi za profitom. [9] Istovremeno, možda čak i više od običnih Amerikanaca, fotografi su shvatili povijesno značenje sukoba i potrebu za dokumentiranjem za budućnost. [12]

Fotografske prezentacije bile su prihvaćene s nedvosmislenom vjerom. Ta percipirana istinitost učinila je fotografiju idealnim oblikom umjetnosti. [13]



*Slika 3. Portret Abraham Lincolna*  
<http://ushistoryscene.com/article/civil-war-photography/>

Snimljena je samo jedna fotografija akcije u građanskom ratu, jer vrijeme izlaganja potrebno za proces izrade fotografije bilo je predugo. Fotografi su često snimali portrete vojnika, koje su vojnici kasnije slali svojim obiteljima. [11]

Njihove duge ekspozicije, dugi proces snimanja fotografije, omogućili su fotografima da snimaju devastirane krajolike (slika 4.). [12] Lincolnova ratna politika dopustila je potpuno uništavanje imovine kako bi se financijski isušilo i ponizilo neprijatelja. [11] Tokom tog sukoba, vojnici su uništavali usjeve, domove i najvažnije, civilne infrastrukture i transportne sustave. [11] Fotografije toga, takvog uništenja, samo su složile i dale uvid u gospodarske poteškoće i psihološku traumu koju su južnjaci pretrpjeli. [9]

Te fotografije pružile su bitan vizualni kontekst. U doba kada je putovanje među zemljama bilo rijetko, ove fotografije otvorile su oči mnogima. Fotografije razorenih krajolika naglasile su duboke posljedice rata, za američke građane i američku zemlju. [9]



Slika 4. Fotografija prikazuje vojnike Unije u utvrđenim rovovima  
<http://ushistoryscene.com/article/civil-war-photography/>

Rat je uklonio iluzije. Fotografije mrtvih tijela razbile su idealizirana mišljenja Amerikanaca o časnoj smrti u ratu. Lincoln je upotrijebio fotografiju kako bi potvrdio svoje vodstvo nad zlovoljnim političkim sustavom. Osjećajnost je zamijenjena racionalnošću u javnosti. [9] U tekstovima *The Atlantic*, američkom časopisu, i fotografijama iz galerije Nacionalnih portreta, može se vidjeti narod koji se bori da nađe smisao života u kotlu rata. [12] Fotografije pokazuju mnogo više lica, raznolikih ljudi nego što ih može biti u zapisima dojmova i iskustvima rata. [9]

Dodavanjem lica povijesnim zapisima, proširuje se razumijevanje povijesti i priča koje su uključene u te zapise. [9] Bob Zeller, osnivač centra za fotografiju Građanskog rata, izjavio je da kada ne bi postojalo artefakta građanskog rata, i ništa o njemu ne bi bilo rečeno ili napisano, fotografije bi bile dovoljne da pokažu strahote sukoba. [11]

Iako je fotografija zapis iz davne prošlosti, njezina stalna prisutnost omogućava da se prošli događaji ponovno razmotre i iznova stave u kontekst.

## 2.2. FOTOGRAFIJA I DRUŠTVO

Svaki trenutak povijesti obilježen je rađanjem posebnog načina umjetničkog izražavanja, a to izražavanje pak odgovara političkom obilježju vremena te mišljenja i ukusa epohe. U svakodnevnom životu, fotografija ima golemu ulogu. Fotografija je postala neophodna kako u znanosti tako i u industriji. Na njenim osnovama počivaju masovni mediji poput filma, televizije i video kazete. Prisutna je svakodnevno u novinama, časopisima, Internet portalima, društvenim mrežama i svim ostalim vizualnim sadržajima. Jedna od najvažnijih karakteristika fotografije je što je jednako prihvaćena u svim društvenim slojevima. Postala je sredstvo za izražavanja. Sposobnost fotografije da točno reproducira vanjsku stvarnost, sposobnost koju duguje svojoj tehnici, daje joj obilježje dokumentacije. Na taj način, fotografija predstavlja postupak kojim se najvjernije i najnepristranije reproducira društveni život. [13]

Ali, fotografije je samo prividno objektivna. Leća, koja se nalazi unutar fotografskog aparata, i kroz koju se stvaraju fotografije, dopušta sva moguća izobličavanja stvarnosti jer je karakter fotografije određen načinom na koji je vidi fotograf. Važnost fotografije ne nalazi se samo u činjenici da je stvaralački čin, već i u tome da je ona jedno od najdjelotvornijih sredstava koje oblikuje naše misli i utječu na naše ponašanje. Usprkos tome što je u današnje vrijeme ljudska potreba za usavršavanjem materijalnog života stalno u porastu, čovjek je sve manje i manje svjestan zbivanja u svojoj okolini i preuzima sve pasivniju ulogu. Snimanje fotografija postao je smisao iznošenja osjećaja i vrijednosti stvaralačkog čina. [13]

### 2.2.1. Stavovi o izumu fotografije

Fotografija je od svog nastanka predmet žestokih suprotstavljanja. Dilema oko fotografije je bila je li fotografski aparat samo tehnički instrument koji posve mehanički reproducira stvarnost ili ga treba smatrati istinskim sredstvom za izražavanje individualnog umjetničkog stvaralaštva. Crkva je također zauzimala stav, u početku je bila neprijateljski raspoložena prema fotografiji. U njemačkim novinama iz 1839. nalazi se izjava :„Želja da se ovjekovječe prolazni odsjaji ne samo da je težnja za nemogućim, kao što su to prikazali vrlo ozbiljni pokusi u Njemačkoj, već graniči sa svetogrđem. Bog je stvorio čovjeka na svoju sliku i nijedan ljudski stroj ne smije ovjekovječiti božju sliku. Bog bi odjednom izdao vlastite principe kada bi dopustio da nekakav Francuz, u Parizu, lansira u svijet jedan takav đavolski izum.“ [13]

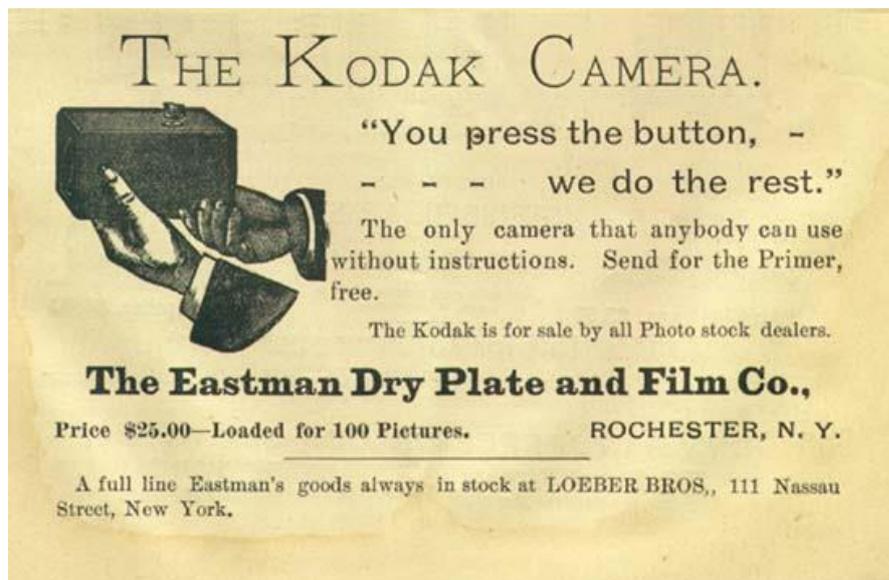
Društvene i ekonomske promjene koje su se odvijale u 19.stoljeću rezultirale su i promjenama stanja svijeta. Razvoj industrije i tehnike, napredak znanosti i potreba za industrijalizacijom, tražili su racionalnije ekonomske forme. Posljedica toga je bila promjena ljudske predodžbe prirode i odnosa koji u njoj vladaju. Došlo je do pojave nove svijesti o stvarnosti i dotad nepoznatoj procjeni vrijednosti prirode. Te spoznaje dovele su do težnje prema objektivnosti, težnje koja odgovara biti fotografije. [13]

U umjetničkim krugovima, fotografija nije bila lako prihvaćena. Najprije su je prihvatili slikari koji nisu uspijevali sa svojim umjetničkim djelima, koji se nisu uspjeli probiti slikarstvom, te su se okrenuli novom mediju umjetnosti. Ostali nisu smatrali da fotografija može realnije prikazati stvarnost. Smatrali su da njihov kist, i njihova vizija zornije prikazuje stvarnost od mehaničkog stroja. No, činjenica da je fotografski portret postao popularan i da su se njime bavili ljudi koji su se htjeli na najbrži mogući način obogatiti, još je više povećavala lošu reputaciju fotografije u umjetničkom svijetu. [13]

Godine 1864., samo dvadeset i pet godina nakon javne inauguracije fotografije, izlazi dvadeset i pet fotografskih časopisa u šest zemalja. [13]



Oprilike toliko je bilo i fotografskih društava koja su se bavila organizacijom izložba, štatile interese svojih članova, osnivala poduzeća i prodavala klišeje. U to vrijeme, počela je i proizvodnja fotografskog aparata, pomoćnog pribora i kemikalija. Pri kraju stoljeća, počeli su se pojavljivati aparati sa znatno pojednostavljenom tehnikom rukovanja. „Vi samo pritisnite, a mi ćemo se pobrinuti za ostalo“ bilo je poznato geslo američke tvrtke *Kodak* koja je iz temelja revolucionirala fotografsku industriju i trgovinu. (slika 5.) [13]



Slika 5. Kodak kamera  
[https://en.wikipedia.org/wiki/You\\_Press\\_the\\_Button,\\_We\\_Do\\_the\\_Rest](https://en.wikipedia.org/wiki/You_Press_the_Button,_We_Do_the_Rest)

Fotografija je izvršila duboki utjecaj na promjenu umjetnikove vizije svijeta, a tako i promijenila čovjekovu viziju umjetnosti. Kadriranje, osvjetljavanje i naglašavanje određenih dijelova pridonijelo je tome da je bilo moguće u potpunosti modificirati izgled predmeta, scene ili lika. Fotografija je također napravila veliku uslugu time što je izvukla iz izolacije. [13]

Reprodukcija je omogućila da se umjetničko djelo može promatrati gdje god da se nalazili. Industrija razglednica izravno je proizašla iz tehnike fotografske reprodukcije. [13]

Pravo zlatno doba razglednica počelo je početkom 20. stoljeća. Kolektivno oduševljenje razglednicama u kratko vrijeme obuzelo je cijeli svijet. Sam postupak slanja razglednice, i mogućnost da svatko pročita ono što je pošiljatelj pisao primatelju, značio je izlazak iz anonimnosti. [13]

### 2.2.2. Fotografija i društvo 21. stoljeća

Bilo bi teško zamisliti tehnologiju koja je imala više utjecaja na život 20. stoljeća od fotografije. Svijet bez fotografije, danas, je nezamisliv. Fotografija postoji zahvaljujući vizualnim suvenirima, portretima običnih naroda, portretima poznatih osoba, reklamnim fotografijama koje su stvorile želju u javnosti i obrazovale ih o svojim proizvodima, novoj kulturi potrošača, medicinskim alatima, nevjerojatnim pogledima na egzotična mjesta, slikama svjetskih vijesti, najvažnijim događajima i intimnim trenucima iz vlastitog života. [14]

U današnje vrijeme, dolazi do rođenja nove ere fotografije, koju nazivaju „elektronskim slikama“ i „post-fotografija“. Mnogi vjeruju da je pojava digitalne fotografije donijela kraj istinitosti fotografije, kraj reprodukcije stvarnosti koju je stvarala analogna fotografija. Manipulacija fotografije nije započela pojavom Photoshop programa za uređivanje slika. Kada bi vjerovali da su sve analogne fotografije bile neupadljiva istina, bilo bi potpuno pogreško razmišljanje. No ipak, strah i proces manipulacije unutar digitalne fotografije ostaje relevantna točka rasprave čak i danas kada je digitalno snimanje uspostavljeno gotovo tri desetljeća. Za fotografsku praksu u 21. stoljeću možda jedna od najbitnijih stvari je odgovornost za uspostavljanje osobnog vizualnog jezika putem fotografije. Fotografi danas su voditelji, izdavači, pisci, redatelji, a najvažnije od svega, pripovjedači koji mogu u potpunosti iskoristiti sve alate, snažnije nego ikada prije. [15]

U vremenu prije digitalne fotografije, trenutak procesa stvaranja fotografije bio je pod kontrolom samog fotografa, od položaja kamere do izbora kamere, leća, filtera, upotrebe svjetla i ostalih segmenata fotografije. Dokumentacija subjekta bila je njihovo tumačenje tog trenutka u tom vremenu. [15]

Danas, nakon što je slika stvorena, fotograf mora biti svjestan kako će se na nju gledati i kako će biti shvaćen kontekst iste. [15]

Razvoj tehnologije mijenja fotografski aparat kojim se snima fotografija, ali također taj razvoj mijenja ono što se vidi na fotografijama i kako se subjekti prezentiraju. Najpopularnije fotografije iz 2017.godine slične su fotografijama koje dominiraju društvenim mrežama. Društvene mreže i društvene promjene donose nove trendove fotografije u 2017. Novi trendovi u fotografiji doveli su do promjene perspektive. Pojavom bespilotnih letjelica *Drone* i „Selfie“ načina snimanja, više se ne gleda fotografija, već se želi dobiti dojam kao da se nalazite unutar fotografije. Perspektiva prvog lica preuzela je nekoć tradicionalne perspektive portreta i namještenih scena. Fotografije danas su sveprisutne, te razvojem tehnologije, svima je omogućeno snimanje i dijeljenje tih fotografija. Jedna priča više nema samo jednu istinu.



*Slika 6. Drone fotografija*  
<http://fromwhereidrone.com/interview-with-drone-photographer-kyle-kuiper/>



*Slika 7. Selfie fotografija*  
<http://www.istockphoto.com/photos/selfie>

## 2.3. PSIHOLOGIJA FOTOGRAFIJE

Na tehničkoj razini, fotografija je trenutačno prevođenje trodimenzionalne scene u dvodimenzionalnu sliku, prema reflektiranim razinama osvjetljenja objekata na sceni. Fotografija je ograničena medijem, fotografskim aparatom. To ograničenje se može iskoristiti kako bi se usmjerila pozornost gledatelja na priču koju fotograf želi ispričati kroz svoju fotografiju. U suštini, uspješna fotografija se bazira na dobroj komunikaciji fotografa i gledatelja, mora biti u mogućnosti ispričati priču putem vizualne komunikacije. Svaki vizualni element, subjekt unutar kadra, implicira odnos s drugim subjektima u kadru, dubina, složenost i bliskost tog odnosa je nešto što podrazumijeva fizičku blizinu objekata i drugih vizualnih sličnosti poput osvjetljenja, boja, teksture i ostalih. Posao fotografa je da kontrolira te odnose pomoću svjetlosti, kompozicije i perspektive, tako da gledatelj dobije ispravne zaključke gledajući fotografiju i otkrivajući njenu poruku, priču. Još je jedna veza između gledatelja i fotografije, a to je da gledatelj osjeti nešto gledajući fotografiju, osjeti da je fotografija živa ili da mu nešto govori. Tu se radi o nekoj vrsti svjesne ili podsvjesne veze između slike i iskustva, osjećaja i vizualnih sjećanja gledatelja. S druge strane postoji osjećaj povezanosti s fotografijom. Čim nas fotografija tjera na razmišljanje, njen utjecaj postoji. [16]

Fotograf prezentira scenu kako ju on vidi i kako želi da je drugi vide, a sama scena u stvarnosti može izgledati drugačije. Kamera nikad ne laže, ono što je na fotografiji – postoji. Fotografski aparat je, međutim, tumač, interpretira snimljeni sadržaj. [16]

Psihologija je jedan od najintimnijih dijelova fotografije. Razumijevanje drugih i svoje okoline omogućava prisutnost u trenutku, omogućava da fotograf uhvati onaj moment koji čini njegovu fotografiju bezvremenskom i jedinstvenom. Psihologija je povezana s fotografijom jer jedinstvenost fotografije može izazvati osjećaje poput tjeskobe, straha, poznavanja, utjehe, poštovanja i ostale. Fotografija može imati učinak odražavanja duše i misli osobe koja fotografira i one koja je fotografirana. [17]

Fotografija nadalje može educirati, informirati, nadahnuti, promijeniti. Snaga fotografije kao alata u informativnim i reklamnim kampanjama stara je kao i sama replikacija slike. [17]

Ne postoje dvije identične fotografije. Ona je jednako individualna kao i svaki čovjek na svijetu. Jer svačija vizija, interpretacija fotografije je individualna. [17]

Neke kulture su odbijale biti fotografirane jer su vjerovale da fotografski aparat krade dušu. Emocije ljubavi, mržnje, ljutnje, bijesa ili gađenja koje potiče fotografija, za njih znače da previše dijele sebe. Fotografski aparat je odraz duše, donosi vlastite vrijednosti i vlastiti sustav vjerovanja. Iako fotograf svjesno fotografira osobu, krajolik ili objekt, na kraju je uvijek psiha fotografa koja tumači svjetlosnih zraka koje svakoj fotografiji daju individualnu moć. [17]

Iskustvo pokazuje da mozak nije samo sposoban stvarati umjetnost i prosuđivati ju. Posljednjih desetljeća funkcionalno snimanje mozga od strane neuroznanstvenika otkrilo je detalje vizualnog sustava i ukazalo na područja mozga koji su uključeni u različite zadatke. Međutim, još smo daleko od potpunog razumijevanja emocionalnog odgovora na umjetnost.

Kao što svjesni um uspijeva biti dosljedan i stabilan unatoč mnoštvu senzacija i nervozne prirode pokreta očiju, tako pozitivno reagira na jednostavnost u okvirima. To ne znači nedostatak pojedinosti, nego postojanost središta pozornosti i minimalne smetnje. Oko bi trebalo usmjeriti u najvažnija područja vizuala. [18]

Radi svoje moći uvjeravanja, fotografija je glavno sredstvo masovne upotrebe u reklamama. Ljudska podsvijest bogata je slikama koje su imale dubok utjecaj na ponašanje. U reklamnim agencijama postoje „dubinski psiholozi“, koji proučavaju reakciju čovjeka na određenu reklamu. Neki od tih psihologa stvorili su dijabolične reklamne poruke koje se u bljeskovima od tridesetine sekunde ubacuju u projekcije filmova. Te subliminalne slike zabranjene su jer predstavljaju napad na čovjekovu ličnost. Ako je jedna tridesetina sekunde dovoljna da se utječe na čovjekovu volju, može se zamisliti koliko je golema moć slike u prodaji dobara i ideja. Snaga fotografije je u tome što pobuđuje emocije. [13]

## 2.4. FOTOGRAFIJA I DRUŠTVENE MREŽE

### 2.4.1. Poziranje karaktera

Tim finskih psihologa proveo je istraživanje s hipotezom da li su i koliko ljudi je u stanju pozirati karakter, tj. da li se preko fotografije predstavljaju kao drugačije ličnosti nego što zapravo jesu. [19]

U istraživanju je sudjelovalo 60 osoba, po 30 osoba oba spola, prosječne starosti od 27 godina, bilo je fotografirani od struka naviše, ispred bijele pozadine, bez ikakvih uputa o tome kako bi se trebali namjestiti. Ta fotografija predstavljala je normalnu, neutralnu fotografiju. Zatim su svi fotografirani još deset puta, prema instrukcijama voditelja eksperimenta. Autorica istraživanja, psihologinja sa fakulteta u Helsinkiju, Soint Leikas, htjela je istražiti koliko uspješno ljudi poziraju karakter. Za teorijsko metodološki okvir uzela je model ličnosti Velikih pet, koji kaže da srž ljudskog karaktera čini 5 centralnih dimenzija ličnosti: otvorenost za nova iskustva, samodisciplina i urednost, energičnost i društvenost, druželjubivost, emocionalna stabilnost, tj. njeno odsustvo. [19]

Pozirajući za 10 eksperimentalnih fotografija, ispitanici su dobili upute da se na njima predstave kao gornji i donji ekstrem navedenih 5 crta ličnosti. Zatim je nova grupa ispitanika, ukupno 401, prosječne starosti 26 godina, od njih 343 žene, imala zadatak pregledati set od 11 fotografija svakog od 60 ispitanika u studiji poziranja, te ih rangirati u skladu s 5 dimenzija ličnosti. Rezultati procjene potom su bili uspoređeni sa rezultatima ispitanika na standardnom testu ličnosti, online test „Velikih pet“. [19]

Prema rezultatima objavljenim u studiji „Poziranje ličnosti: Je li moguće odglumiti Velikih pet na fotografiji?“, zaključeno je da generalno, ljudi jesu u stanju fotografijom slati lažne poruke o svom karakteru, ali uz uloženi veliki napor. Nasuprot rasprostranjenom uvjerenju da se na društvenim mrežama drugima lako predstaviti onakvim kakvima želimo da nas vide – većinu glavnih dimenzija ličnosti je veoma teško odglumiti. [19]

## 2.4.2. Gluma karaktera

Prema rezultatima istraživanja finskih psihologa, relativno je lako biti lažni ekstrovert, dok je introvertnost teže odglumiti. Također je teško odglumiti lažnu neurotičnost, nesvjесnost i otvorenost. Kod ovih osobina, ispitanici su uspijevali tek minimalno se odmaknuti u odnosu na kontrolnu, neutralnu fotografiju. [19]

Ispitanici u opisanom istraživanju nisu uspjeli prikazati se kao emocionalno stabilne ili samodisciplinirane ličnosti ukoliko takvi nisu. Iako je riječ o maloj studiji, njeni rezultati su interesantni. Psihološka literatura prepuna je dokazima sa čak i letimičan pogled na nečiju fotografiju daje uvid u psihološke karakteristike osobe s fotografije, tj. izgled nam dosta toga govori o psihološkom sklopu osobe. [19]

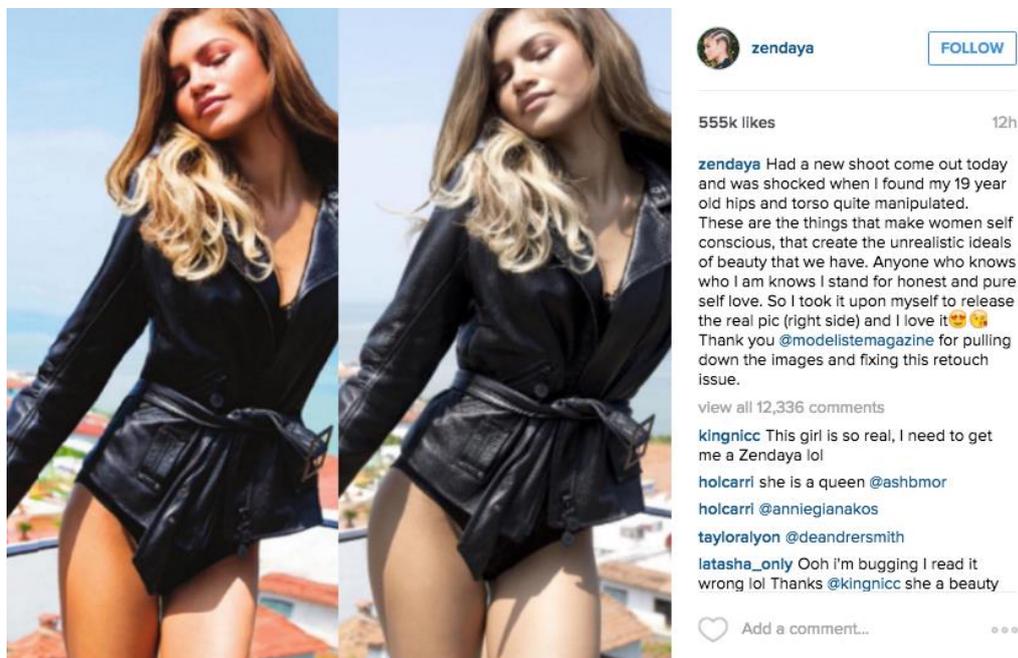
Istraživanje finskih psihologa u prvi plan postavlja pitanje: "Koliko smo u stanju kontrolirati izgled (na fotografiji), i samim time koliko ćemo biti u stanju kontrolirati sliku o sebi, tj. sliku koju će drugi steći o nama?". Prema finskim psiholozima, daleko manje nego što vjerujemo. Studija ima određene mane, kao što su nemogućnost subjekata da mijenjaju odjeću, frizuru, pozadinu, što su sve elementi kojima se ljudi služe kada žele prikazati druželjubivost na Facebook fotografiji, ili odati utisak ozbiljne, pouzdane osobe na LinkedIn profilu. [19]

## 2.4.3. Instagram i utjecaj na društvo

*Instagram* je najštetnija društvena aplikacija za mentalno zdravlje mladih, nakon koje slijedi SnapChat, prema novom izvješću Kraljevskog društva za javno zdravlje u Velikoj Britaniji. Instagram je trenutno vrlo popularna aplikacija. Svojim korisnicima omogućuje dijeljenje fotografija i videozapisa s drugima. Od svog početka, 2010.godine, privukao je više od 400 milijuna aktivnih korisnika koji dnevno prenose oko 80 milijuna fotografija. [20]



Studija Kraljevskog društva za javno zdravstvo, *#StatusofMind*, provela je istraživanje na gotovo 1 500 mladih ljudi u dobi od 14 do 24 godine o tome kako određene društvene medijske platforme utječu na probleme zdravlja i dobrobiti kao što su anksioznost, depresija, samoidentitet i predodžba o idealnom tijelu. Utvrđeno je da je YouTube imao pozitivan učinak, dok su Instagram, Snapchat, Facebook i Twitter pokazali negativno utjecanje na mentalno zdravlje mladih ljudi. Studija povezuje društvene mreže s izolacijom kod mladih [20.]. Na vrhu popisa je u smislu negativnih utjecaja. Osobito među mladim ženama. Instagram privlači mlade žene da se uspoređuju s nerealnim, uglavnom filtriranim manipuliranim verzijama stvarnosti (slika 8.). Na Instagramu ljudi dodaju filtere i uređuju svoje slike kako bi izgledali „savršeno“. Istraživanje je zaključilo da, iako Instagram negativno utječe na sliku tijela, obrasce spavanja i osjećaj *Fomo* (feeling of missing out – strah od nestanka), aplikacija ima pozitivan utjecaj na samoizražavanje i samoidentitet mnogih mladih korisnika. [20]



Slika 8. Manipulirana Instagram fotografija vs. originalna fotografija  
[https://i-d.vice.com/en\\_us/article/nebkex/zendaya-takes-a-stand-against-retouching](https://i-d.vice.com/en_us/article/nebkex/zendaya-takes-a-stand-against-retouching)

Studija o utjecaju manipuliranih Instagram fotografija na sliku tijela kod adolescentnih djevojaka istražuje je li tendencija društvene usporedbe moderirala taj odnos. Izvršen je eksperiment u kojem su 144 djevojčice, u dobi od 14 do 18 godina, bile nasumično izložene originalnim i manipuliranim Instagram fotografijama. Rezultati su pokazali da izloženost manipuliranim fotografijama izravno dovodi do pada samopoštovanja. Djevojke koje imaju više tendencije socijalne usporedbe, manipulirane fotografije su imale negativan utjecaj na njih. Zanimljivo je da su manipulirane fotografije bile pozitivnije ocijenjene od izvornih, neizmijenjenih fotografija. Iako je primijećena upotreba filtera za uređivanje fotografija, preoblikovanje tijela nije bilo zapaženo. [21]

Fotografije i videozapisi postali su izravni oblik online prezentacije i postaju sve moćniji oblik društvene online valute. Glavni problem Instagrama uključuje mogućnost manipuliranja fotografijama Instagrama pomoću tehnika retuširanja, a time i potencijalno negativni utjecaj tih „savršenih fotografija“ na sliku tijela kod mladih Instagram korisnika. Često se krive slavne osobe i modeli za korištenje tehnika poboljšanja fotografija. Idealiziraju nerealno tijelo, što je problematično jer služe kao uzori djevojkama i mladim ženama. [21]

Brojne teorije navode da kada ljudi gledaju druge i uspoređuju se s njima, vjerojatnije je da će se pojaviti identifikacijske i kognitivne posljedice.

## 2.5. DOKUMENTARNA FOTOGRAFIJA

Fotografija je postala prevladavajući način komunikacije. Tehnološki napredak dopušta nevjerojatan broj fotografija – pola milijardne dnevno, za snimanje i objavljivanje na internetu. Najznačajnija korist foto novinarstva je sposobnost da potakne društvene promjene vizualizirajući problem povezan s društvom.

Dokumentarna fotografija postala je prvi medij koji je društvena pitanja prenio na masovnu publiku, korištenjem novinskih časopisa i drugih publikacija. [13]

Dokumentarne fotografije imaju moć, sposobnost uhvatiti trenutak žalosti, užasa ili boli koja zrači iz fotografije i mijenja one koji su je vidjeli. Dokumentarna fotografija namjerava snimiti fotografije koje utječu na ljude i utječu na promjenu u ljudima.

### 2.5.1. Pojava dokumentarne fotografije

Zadatak prvih fotoreportera bio je u tome da snime fotografije kojima će se pratiti neka vijest. Tek kada je sama fotografija postala vijest, nastala je dokumentarna fotografija. Prvotne dokumentarne fotografije bile su snimane prema naredbi, često su bile namještene. Fotoreporteri su radili za agencije, preko kojih su snimali određene svečane događaje. Kasnije su se pomno birale fotografije koje će biti objavljene javnosti. Zatim su fotoreporteri počeli pratiti velike događaje, povijesne, ratne, političke događaje. [13]

1936. godine izlazi prvi broj američkog časopisa *Life*. To je bio revijalni časopis koji se u potpunosti sastojao od fotografija. Na njegovo stvaranje utjecala je pojava dokumentarne fotografije u Njemačkoj, i njemački ilustrirani listovi. Fotografija je čovjeku polako postajala bliska i postepeno oblikovala njegov pogled na svijet. Na pojavu *Life* časopisa utjecao je i tehnički napredak fotografije. Pojavile su se nove tehnike tiskanja, među kojima je najvažnija bila ona u koloru. No jedan od presudnih faktora za uspjeh *Life-a* bila je svemoćna uloga reklame. [13]

U prvom broju časopisa, nalazile su se slike rođenja djeteta, invalida koji se penje liticom, djece iz jedne kineske škole u San Franciscu, fotografije slikara, predsjednika. *Life* je obuhvaćao sve sfere života. U svijesti neobaviještenog čovjeka, fotografija nije mogla lagati jer je bila egzaktna reprodukcija života. Malo ljudi je shvaćalo da je njen smisao moguće u potpunosti izmijeniti s pomoću legende, tekst koji je pratio fotografiju, ili smještanjem fotografije uz neku drugu fotografiju. Pojavom televizije, *Life* je upao u krizu te nakon 36 godina postojanja, bio je ukinut. Prednost televizije je bila što je mogla vijest prenijeti odmah, s lica mjesta događanja. *Life* je izlazio jednom tjedno, te su se u njemu nalazile vijesti koje su već bile viđene na televiziji. [13]

### 2.5.2. Manipuliranje fotografijom u političke svrhe

Nakon što se fotografija počela redovito koristiti u tisku, nezavisni fotografi, oni koji nisu bili u stalnom radnom odnosu u nekom novinskom poduzeću, počeli su obavljati svoje dužnosti preko foto-agencija, koje su bile posrednici između proizvođača i kupaca fotografija. Porastom potražnje došlo je do osnivanja sve većeg broja foto-agencija u svim zemljama. Ti fotoreporterri rijetko kada su imali mogućnost objaviti svoje radove onako kako su oni željeli. Često i sasvim mala izmjena konteksta može fotografijama dati suprotan smisao od onoga koji je fotoreporter želio postići. Takav slučaj je bio s jednom fotoreporterkom, koja je snimila niz fotografija na kojima je središnji lik bio jedan burzovni mešetar. Fotografije je poslala raznim europskim časopisima i novinama pod bezazlenim nazivom „Prizor s pariške burze“. Ubrzo nakon, primila je izreske iz belgijskog dnevnika, gdje se nalazila jedna od njenih fotografija, pod naslovom „Skok dionica na pariškoj burzi, cijene akcija vrtoglavo rastu“. Domišljatim podnaslovima ispod fotografije, njena reportaža je pretvorena u financijski događaj. Nekoliko dana kasnije pronašla je iste te fotografije u njemačkim novinama pod naslovom „Panika na pariškoj burzi, drmaju se i ruše bogatstva, na tisuće ljudi upropašteno“. Shvatila je da je svaki list njenim fotografijama dao onaj smisao koji je odgovarao njegovim političkim potrebama i namjerama. [13]

Objektivnost fotografije bila je puka iluzija. Tekst kojim se komentira može joj u potpunosti izmijeniti značenje i na taj način utjecati na ljude i njihovo mišljenje i pogled na određene situacije. [13]

Postoje brojni slučajevi takvih manipulacija fotografijom i opisom, nabrojat ćemo samo par njih. Na jednoj fotografiji ruskog tenka u ulici, jedna od legendi bila je „Ne obazirući se na pravo svakog naroda da odlučuje o vlastitoj sudbini, sovjetska vlada poslala u Budimpeštu oklopne divizije da uguše pobunu“. Druga legenda bila je „Mađarski narod zatražio pomoć od sovjetskog naroda. Ruski tenkovi došli zaštititi radnike i uspostaviti red“. Tokom rata u Bijafri, zapadnonjemački ilustrirani list *Stern* objavio je u rujnu 1967. godine reportažu pod nazivom „Plaćenici i njihov raj“. Fotografije u reportaži snimljene su većinom u regiji oko grada Bukavu u Zairu. Tjednik *Jeune Afrique* koji je izlazio u Parizu, prenio je tjedan dana kasnije izvatke iz Sternova članka, među kojima i fotografiju na kojoj se vide izmrcvarena tijela dvaju Afrikanaca obješenih za ruke na drvo. U tom vremenskom periodu, od tjedan dana, fotografija je promijenila legendu. Za njemačke čitatelje ona je glasila „Vojnici kongoanske nacionalne armije zarobili su ove katanške policajce i objesili ih o drvo. Bili su prepušteni smrti. Život su im spasili bijeli Schrammeovi plaćenici. Nasuprot tome, u *Jeune Afrique*, čiju publiku u velikom broju čine afrički čitatelji, uz fotografiju je stajala legenda „Vojnici kongoanske nacionalne armije u zarobljeništvu plaćenika“. [13]

Sljedeći primjer manipulacije fotografijom, i kako se prividno neutralna fotografija može iskoristiti u reklamne svrhe bio je onaj u Kanadi. U Kanadi vojni rok nije bio obavezan. Da bi se potaklo mladiće i djevojke da se pridruže, kanadska vojska je pedesetih godina vršila veliku propagandnu djelatnost putem plakata u kojima se vojna služba izjednačavala s turizmom. Bili su to plakati s porukama „Pristupite vojsci i upoznat ćete svijet“. Tom propagandom, kanadska vojska je zabilježila znatan porast prijava za vojnu službu.

Za vrijeme prvog i drugog svjetskog rata, njemačke i savezničke štampe bile su pune krivotvorenih fotografija. Objavljivale su se isključivo ohrabrujuće, pomno izabrane fotografije. Fotografije teških ranjenika i leševa poginulih bile su tabu, kako tim prizorima njihovi bližnji ne bi bili šokirani. [13]

Time se oblikovalo javno mnijenje. Radilo se o savršenoj cenzuri fotografija koje mogu izazvati griznju savjesti i depopularizirati rat. Nisu se smjele objavljivati fotografije koje su mogle naškoditi ratnim naporima. Fotografi koji su dokumentirali te događaje imali su pravo prikazati samo malo patnje, prouzročene protivničkim napadima, no nikad previše, da se ne bi izazvala samilost. Protivničke strane ravnale su se po sličnim zakonima. Ne postoji ni jedna fotografija na kojoj Hitler pregledava plinske komore u nekom od koncentracijskih logora. Isto tako, ni Japanci nisu vidjeli fotografije ljudi koji su stradali u Pearl Harbouru, već su vidjeli samo fotografije snimljene iz zraka, koje su prikazivale njihovu pobjedu. [13]

Promjena je nastupila za vrijeme Vijetnamskog rata, koji je podvojio američku javnost. Fotografija i televizija odigrale su presudnu ulogu u buđenju svijesti američkih građana. Budući da u Sjedinjenim Državama nije bilo cenzure, fotografi su sami cenzurirali fotografije jer su vjerovali da se bore za pravednu stvar. Oni koji nisu bili Amerikanci, imali su razlog manje da vjeruju u taj rat te su upravo ti fotografi počeli optuživati s pomoću fotografija. Počele su se objavljivati potresne fotografije te pojavljivati albumi u kojima je bila prikazana tragedija civilnog stanovništva, no također i stradanja kroz koja su prolazili američki vojnici. Zahvaljujući tim fotografijama, Amerikanci su postali svjesni strahote tog rata. [13]

Postoje brojne fotografije koje su bile objavljene širom svijeta, i koje su izazvale gađenje, pobudile određene emocije, puno više nego što je tiskana riječ ikada mogla napraviti. Budući da se fotografijom obraća čovječanstvu, ona posjeduje strahovitu moć uvjeravanja, koju mnogi iskorištavaju kao sredstvo manipulacije.

U ovom poglavlju izloženo je par primjera u kojima se smisao fotografije modificirao, promijenio ili potpuno preokrenuo. Fotografija je omogućila čovjeku da vidi svijet pod novim kutom gledanja, da vidi mjesta i događaje koji se odvijaju kilometrima dalje. Omogućila je čovjeku da bude u toku sa svime što se događa u svijetu. Bez nje ne bismo vidjeli površinu Zemlje, ne bismo vjerovali da je čovjek sletio na Mjesec, ne bismo vidjeli kakve sve strahote ratovi donose. Izjednačila je razine znanja i približila ljude. [13]

No, ukoliko se koristi na krivi način, ima opasnu moć da bude masovni manipulator. Fotografija je bila polazna točka za stvaranje masovnih medija koji koriste fotografiju kao sredstvo komunikacije. Fotografija koju je stvorio Nicéphore Niépce, danas je postala najpoznatiji jezik naše civilizacije. [13]

### 2.5.3. PhotoSensitive organizacija

Više od 20 godina, PhotoSensitive, kanadska neprofitna organizacija, bilježi snažne fotografije kako bi postigli društvene ciljeve. [23] Organizacija je osnovao 1990.godine fotograf Andrew Stawicki i urednik Peter Robertson. [22]

Vjerovali su da izvrsna fotografija može utjecati na promjenu, proširiti vidno polje gledatelja. Imali su cilj učiniti svijet boljim mjestom. U roku tjedan dana, Andrew Stawicki, okupio je skupinu profesionalnih fotografa i PhotoSensitive je bio osnovan. [23] Ideja im je bila okupiti talentirane fotografe te putem fotografije, postići društvene ciljeve i potaknuli ljude na akciju. [22]

Ta želja je mnogo puta ostvarena unutar organizacije. Djelujući u crno bijeloj boji, fotografi su snimili fotografije koje omogućuju gledateljima da se usredotoče na samu fotografiju, bez ometanja bojom. Tijekom godina djelovanja PhotoSensitive se proširio na uvjerenju da fotografije mogu utjecati na društvene promjene i da imaju moć promijeniti svijet. Projekti su im bili usredotočeni na tadašnje aktualne i važne teme. Neki od ideala PhotoSensitive organizacije su podizanje svijesti, davanje glasa za bezglasne, te pronalazak svijetla u patnji. Brojni projekti su usmjereni na dovođenje gledatelja u svijet drugih. Foto esej o siromaštvu djece 2000.godine ukazao je na istinu, i na postojanje toga problema. Esej u Torontu 2004.godine imao je namjeru otvoriti oči svijetu na činjenicu da Toronto nije bio zatvoren radi epidemije SARS-a, kao što je to bilo prikazano od strane medija. Među ostalim esejima, bili su eseji o beskućnicima na ulicama. [23]

Dokumentarna fotografija može pokazati stvari koje većina ljudi ne želi vidjeti. Naravno, to nije radi šok efekta, već radi poticanja gledatelja da teže svijetu u kojem se eliminira nepotrebna bol i bolest. Brojni projekti su im bili usmjereni na bolesne i umiruće. Misao vodilja im je snaga priče i potreba da se priče ispričaju svijetu. Kroz fotografije, prenose te priče svijetu. [23]

#### 2.5.4. PhotoSensitive projekti

Godine 2003. više od 400 ljudi u Kanadi imalo je dijagnozu ozbiljnog akutnom respiratornog sindroma (SARS), i 43 ih je umrlo, većina u Torontu. Tisuće ljudi je bilo u karanteni, sigurnost zračne luke bila je povećana kako bi se pokušali otkriti simptomi SARS-a među putnicima koji dolaze u Kanadu. Toronto je podnio dva vala SARS-ove bolesti, a gradska ekonomija izgledala je turobno, osobito nakon što je Svjetska zdravstvena organizacija izdala određene zabrane za putovanja. Cilj ovog projekta PhotoSensitive organizacije bio je prikazati svijetu da je Toronto preživio SARS te da funkcionira kao uzbudljiva destinacija za putnike. Projekt je dokumentirao raznolikost Toronta, noćni život, desetke festivala, važne događaje koji su grad učinili živahnim i uzbudljivim. Gradonačelnik David Miller izjavio je da je izložba pomogla uvjeriti ljude da je grad živ i dobar. Ljudi su čitali o SARS-u i imali su sliku te bolesti i ljudi koji šeću s zaštitnim maskama. Postojala je percepcija da su ulice opasne, pune klica, da je Toronto postao grad duhova. Na fotografijama iz projekta „Destinacija Toronto“ prikazana je radost, ples, život. (slika 9., 10.) [23]





Slika 9. Lucas Oleniuk "Destinacija Toronto"  
<http://www.photosensitive.com/project-gallery-n.php?i=26&id=11&p=1>



Slika 10. Don Weber "Destinacija Toronto"  
<http://www.photosensitive.com/project-gallery-n.php?i=26&id=11&p=1>

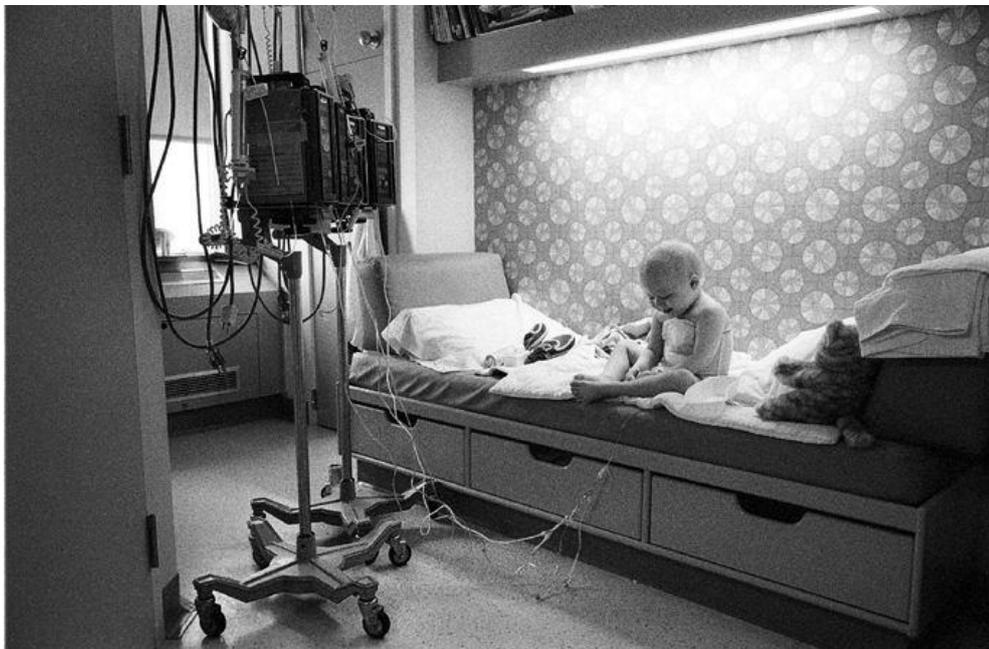
PhotoSensitive se temelji na ideji da fotografija može učiniti svijet boljim mjestom. Fotografi koji su sudjelovali u kolektivu već su vidjeli kako su fotografije utjecale na kulturu. Odrastajući ili radeći u 1960-im, mnogi su vidjeli kako su fotografije mijenjale ishod rata u Vijetmanu. Neki od tih primjera uključuju fotografiju Nick Uta na kojoj se nalazi djevojčica Kim Phuc i druga djeca koja bježe od napalma. [23]

Prvi projekt PhotoSensitiva bio je „It's in their eyes“. Projekt je započeo 1990.godine i bio je usmjeren na glad, beskućnike i podređene skupine u Torontu. 12 fotografa, u suradnji s Daily Bread Food bankom, stvorilo je fotografski esej koji je dokumentirao svakodnevno služenje kruha (slika 11.). Izložba je bila 5. travnja 1992.godine. Jedan gledatelj je bio inspiriran izložbom te donirao 100 tisuća dolara vlastitog novca lokalnoj banci za hranu. To je bio prvi put da su fotografije potaknule ljude na značajne donacije važnim dobrotvornim organizacijama koje rade za bolji svijet. Bio je to znak da fotografije utječu na ljude. [23]



Slika 11. Stan Behal "It's in their eyes"  
<http://www.photosensitive.com/project-gallery-n.php?i=12&id=1&p=1>

Još jedan projekt je naveo na promjene, projekt u kojem je PhotoSensitive snimao fotografije djece koja pate, u bolnici u Toronto (slika 12.). Jedan čovjek je reagirao na fotografije pisanjem čeka od 100 tisuća dolara. Mnogi drugi također su donirali novac nakon što su bili inspirirani fotografijama koje dokumentiraju rad osoblja koje se brine za tu djecu. Većinu fotografija teško je gledati, ali se mora znati da je i to dio svijeta u kojem živimo. Od ranih dana djelovanja, slučajevi u kojima su fotografije PhotoSensitive utjecale na djelovanja ljudi, bili su preveliki da bi se prebrojali. [23]



Slika 12. Andy Clark "Precious Time"  
<http://www.photosensitive.com/project-gallery-n.php?i=12&id=1&p=1>

### 2.5.5. Dokumentarna fotografija u doba novih medija

Društveni mediji dali su fotoreporterima milijun dodatnih očiju u sukobljenim zonama svijeta. Fotografije iz sukobljenih zona dolaze putem Twittera, Tumblr, Facebooka; snimljene mobilnim telefonima ili digitalnim fotografskim aparatima. Kako se sve više koriste novi medijski alati i društvene mreže, snažne fotografije svjetskih kriza dostavljaju se izravno na prijenosna računala i pametne telefone širom svijeta. Društveni mediji dopustili su čak i tehnološkim nezalicama da postanu prolaznici povijesti. Novi svijet fotoreportera, profesionalnih i amaterskih, dostupan je javnosti putem društvenim mreža, omogućujući novinarskim organizacijama da pronalaze važne priče koristeći alate koji su izvan njihovih postojećih tehničkih mogućnosti. Twitter se pokazao kao vrlo koristan alat koji pomaže novinarskim organizacijama u potrazi za potencijalnim vijestima. U današnje doba, fotoreporteri ne moraju biti prisutni na važnim događajima, već mogu pretražiti stranice društvenih medija. Novinarstvo je postalo građansko novinarstvo. Preko Twittera se pronalaze određene informacije, preko Facebook i Instagrama se pretražuju fotografije. [24]

Kamera na mobilnim telefonima omogućila je da svaki slučajni promatrač postane fotoreporter. No, problem kod građanskog novinarstva leži u etičkim i estetskim pitanjima. Provjera valjanosti informacije i fotografije može biti problematična. Čak i kontaktiranje vlasnika fotografije dovodi do problema jer novinarska organizacija ne može znati da li je u kontaktu s fotografom ili vlasnikom autorskih prava. Nadalje, problem je aranžman za distribuciju sadržaja, financijske transakcije, pa čak i određivanje originalnog vlasnika fotografije. To je vrlo složeno jer ono što se događa na društvenim mrežama postaje eho komora, situacija u kojoj se informacija, ideja ili uvjerenje pojačava komunikacijom i ponavljanjem unutar sustava. Ljudi često otimaju stvari jedni drugima, i često su tvrdnje daleko od istine. Nagli priljevi sirovih fotografija iz političkim sukobima i prirodnim katastrofama opustošenih područja može biti bogatstvo informacija, no one nužno ne moraju predstavljati narativno pripovijedanje koje čini srž fotoreportera. [24]

Ljudi vjeruju slikama više nego riječima. [24] Još jedan problem kod novog oblika dokumentarne fotografije je mogućnost manipulacije. Vladina manipulacija slikama zasigurno je problem, ali velika brzina društvenih mreža, koja čini provjeru istinitosti problematičnom, često ostavlja otvoren prostor za krivo tumačenje fotografije. [24] S fotografijama postoji velika opasnost od lažnih dojmova ili lažnih informacija. Takav slučaj je bio nedavno s Ellom Dvornik, hrvatskom lifestyle blogericom. Ella je na svojem instagram profilu objavila fotografiju na kojoj se nalazi ona sa zaobljenim trbuhom. (slika 25.)

Tekst ispod fotografije bio je: „Kada pojedeš nešto što ne smiješ, eksplodirat ću.“. Iako opis fotografije nije sugerirao na trudnoću, par dana nakon objave fotografije, na nekoliko novinarskih portala pojavila se vijest kako je Ella Dvornik trudna. Ella nije bila trudna u to vrijeme kada je lažna vijest procurila, već su novinari pretpostavili da je i proširili lažnu vijest. [25]



Slika 13. Trbuh Elle Dvornik  
<https://www.facebook.com/elladvornik/>

Usprkos nedostacima društvenih medija, nove medijske tehnologije pružaju profesionalnim novinarima i novinskim organizacijama prave alate za uključivanje u vrstu pripovijedanja koja čini foto novinarstvo vrijednim. Prednost društvenih mreža je što mogu zadržati publiku duže angažiranu nego što to mogu večernje vijesti. [24]

## 2.6. MODNA FOTOGRAFIJA

### 2.6.1. Utjecaj modne fotografije

Način na koji se odijevamo može ovisiti o psihološkom utjecaju koji nam je svakodnevno nametnut putem novina, magazina, plakata i televizije. Modna fotografija ima puno veći utjecaj od bilo koje druge fotografije. Stvara proturječne ideje o tome kakav je izgled društveno prihvatljiv, te kakva odjeća se treba nositi. Za ljude koji su u tijeku s modom, to je vrlo važno. Puno im znači da dobro izgledaju te da budu primijećeni. Iako, ne uspijevaju svi držati korak s modom i modnim zahtjevima. Moda može biti način na koji mi, kao pojedinci, stvaramo neverbalne prosudbe osobe, gledajući njihovu odjeću. [25]

Modna fotografija je kroz povijest utjecala na određene aspekte društva . U ranim 1900-im, modna fotografija je postajala sve popularnija, kada je osnovan francuski modni časopis *Vogue*. *Vogue* i mnogi drugi modni časopisi od tada vode put mode. U 1900-im je utvrđeno da, što je žena imala više modnih dodataka, poput kapa, šešira, i ostalih modnih krpica, to je bila na većoj poziciji u društvu. (slika 14.) Vrsta šešira koju su žene nosile, ovisilo je o njihovom društvenom statusu. Za muškarce, to su bila 3 odijela, te smoking za formalne prigode. Vrhunski šeširi su također bili nužnost, i za dnevne i za posebne prigode. [26]



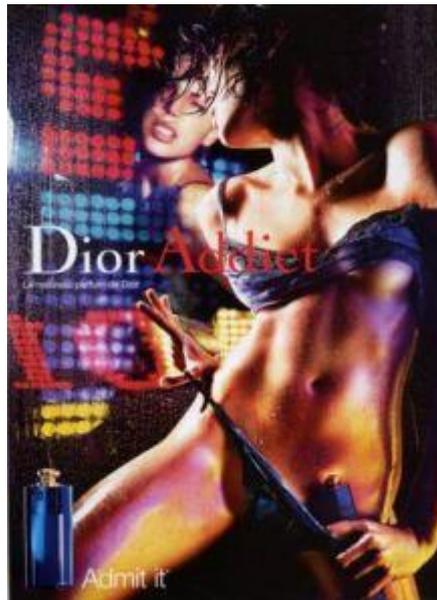
Slika 14. Fotografija iz magazina „La mode pratique“

<https://fashionphotograp.wordpress.com/social-impact-of-fashion-photography/>

Tijekom godina, iznimno je važno bilo da modni fotografi budu u tijeku s kulturom mladih i mijenjanjem trendova u društvu. Bilo je važno i da fotograf bude maštovit, da razmišlja izvan okvira te da stvara fotografije koje će privući čitatelje, ali ujedno i zadržati stil i veličanstvenost modela. Osnovni elementi i načela fotografije također su značajno utjecali na to koliko će fotografija biti estetski privlačna. [25]



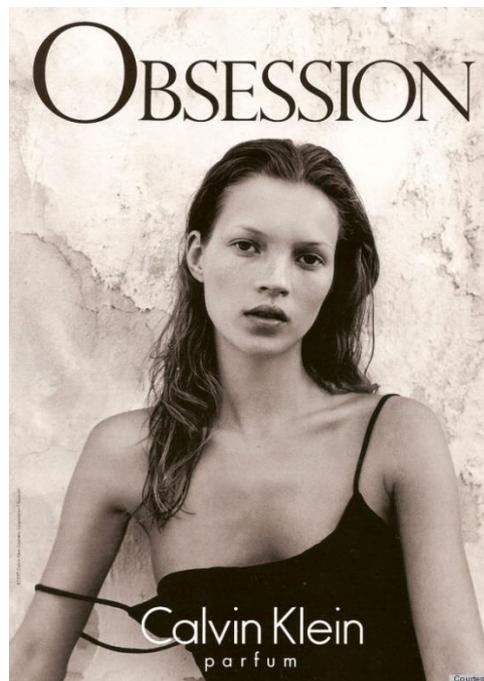
U reklami za *Dior Addict* parfem, slika modela je bila iskrivljena, njezina poza je bila erotična i prekrivena znojem. (slika 15.) [25] Fotograf je promatrao tadašnju kulturu droge u društvu mladih, i koristio je to kao svoju prednost u reklamiranju mirisa. [27] Fotograf je vrlo dobro promovirao svoj proizvod, ali je s tim načinom promocije, promovirao i neodoljiv i uzbudljiv segment društva. [27] Međutim, nakon nekoliko mjeseci pritiska od skupina koje su se borile protiv zloupotrebe droga, Dior je maknuo tu fotografiju koja je veličala ilegalnu upotrebu droge. [25]



*Slika 15. reklama Dior Addict parfem*  
<https://fashionphotograp.wordpress.com/social-impact-of-fashion-photography/>

Generirajući modnu reklamu koja će se vidjeti u svim ključnim časopisima za modu i životni stil, modni fotografi ne samo da promoviraju proizvod, već promoviraju i područje društva tog vremena. Oni na koje utječe reklama, ne samo da kupuju proizvod, već kupnjom proizvoda prihvaćaju elemente odjeće i životnog stila. [25]

Modna fotografija koja je također postala kontroverzna, bila je ona Kate Moss, engleskog supermodela, u Calvin Klein *Obsession* reklami. (slika 16.) [29] Kate Moss je u toj reklami polugola, u adolescentnim godinama [29.]. No, nije samo zbog toga ta reklama postala kontroverzna. Ta fotografija se koristila na Internet stranicama koje su se borile protiv anoreksije, kao i na stranicama koje su takve težine promovirale kao poželjne. [25] Ovo dokazuje nevjerovatni trajni utjecaj, dobar ili loš, nekih istaknutih ikoničnih fotografija. [25]



Slika 16. Kate Moss u oglasu u časopisu za Calvin Klein Obsession  
[http://www.huffingtonpost.com/2013/09/11/calvin-klein-obsession-ads-photos\\_n\\_3906029.html](http://www.huffingtonpost.com/2013/09/11/calvin-klein-obsession-ads-photos_n_3906029.html)

Oglašavanje nije jedino koje koristi modne fotografije za utjecanje na društvo, nego su to i slavne osobe. Elizabeth Hurley, engleska glumica i model, postala je središte velike medijske pozornosti 1994. godine, kada je na premijeru „Četiri vjenčanja i pogreb“ nosila zapanjujuću večernju haljinu Versace modne kuće. (slika 17.) Fotografija, tada nepoznate glumice i zapanjujuće haljine, odmah je dominirala medijskim prostorima. Fotografije te haljine postigle su ikonski status, mjesto u povijesti mode. Žene su htjele elegantan, i ujedno seksualno provokativan stil koji je prikazivala ta fotografija. [25]



*Slika 17. Elizabeth Hurley u Versace večernjoj haljini  
<https://anthromodeologist.wordpress.com/>*

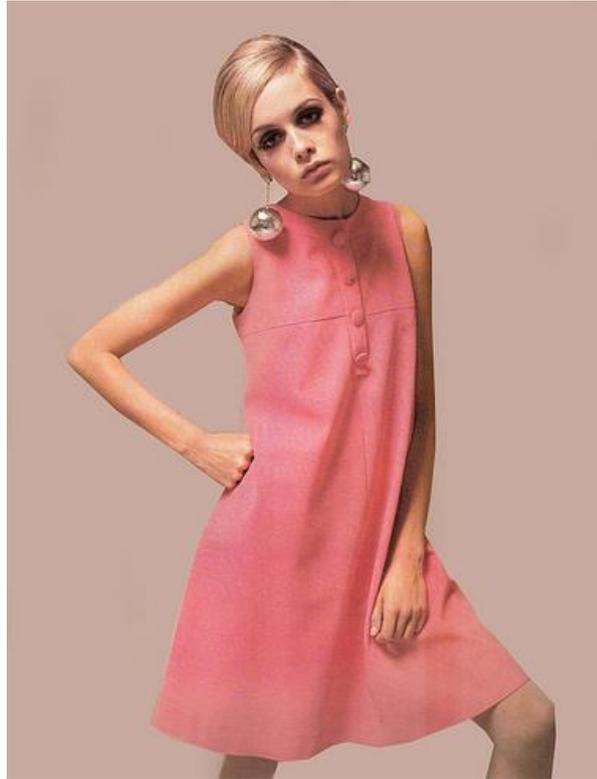
Kroz ogromnu pažnju paparazzi snimaka, Elizabethina figura postala je „savršeno“ tijelo, tijelo za koje su žene mislile da je lakše ostvarivo, od onog Kate Moss na reklami za Calvin Klein. [25]

Naravno, iza Hurley, koja je bila idealizirana od strane mnogih, stoji žena koja je vođena slikama „savršenstva“ i strahom od degradacije u društvu – jedne od teških i istaknutih opasnosti „kulture slavnih osoba“. [25]

Mnoge slavne osobe koje pate od anoreksije, poput Mary-Kate Olsen i Calista Flockheart, očito su bile pod utjecajem modnih fotografija modela poput Kate Moss, koje su bile promovirane kao „sve kosti“. [25]

Kate Moss očiti je primjer modela ikone i stila čiji modni izbor jasno utječe na one koji vide njezine fotografije. [25] Kate Moss je u modnih fotografijama prikazivala bezobrazni pravedno odabrani stil, koji je bio kombinacija izuzetno jeftinih, potrošnih modnih krpica sa povremenim skupim dizajnerskim komadima odjeće. [28] Na mnogim slikama ti komadi odjeće bili su iz dućana TopShop, što je utjecalo na tisuće britanskih žena i turista da kupuju u tom dućanu. [28] U jednom trenutku TopShop je bio uvršten kao jedna od najčešćih trgovina za kupnju, što dokazuje izravnu povezanost divljenja Mossovom stilu i kupovnih navika žena koje su joj se divile. [28]

Prvi službeni supermodel, Twiggy, ne samo da je utjecala na cijeli novi val „mršavosti“, već njezine ikonske modne fotografije također su promovirale babydoll haljine, minice i modni izgled 60-ih. (slika 18.) Twiggy je promijenila lice mode, čak i nakon 50 godina, ona je i dalje ikona britanske mode i mode 60-ih, čije fotografije još i danas služe kao inspiracija za stil žena. Izgled modela 60-ih, postao je kolektivni identitet potrošača koji su slijedili ovaj trend. Stotine žena počele su kupovati Mary Quant i Biba Emporium, modni dućani i brandovi, čije modele odjeće je promovirala Twiggy. [27]



*Slika 18. Twiggy 1960te*  
<https://anthromodeologist.wordpress.com/>

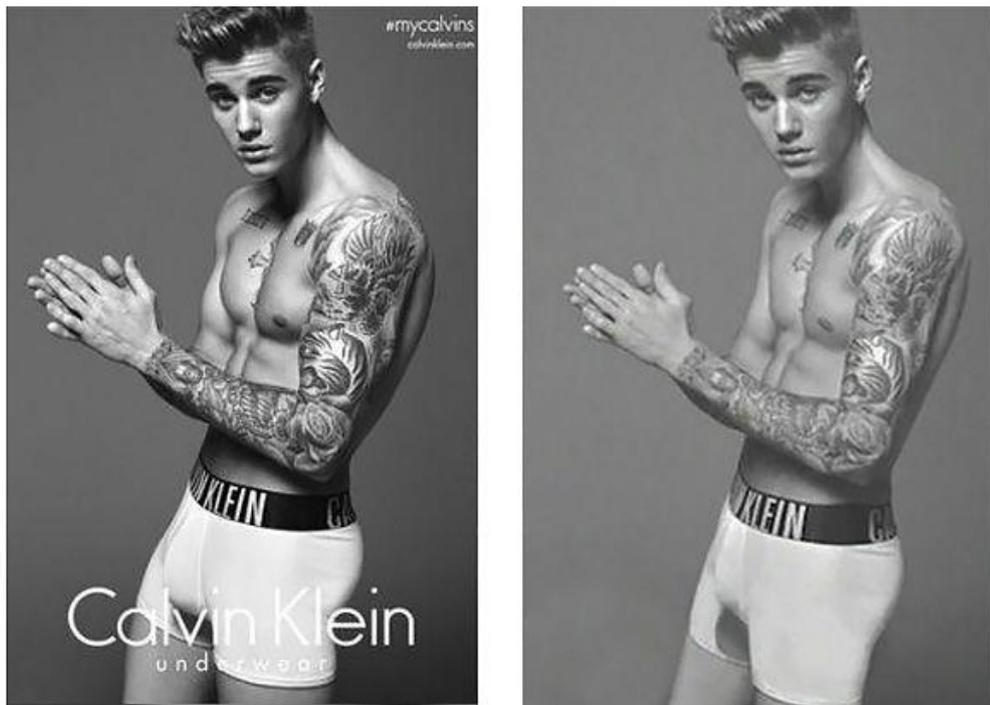
U jednom od upitnika o temi utjecaja modne fotografije na kolektivne i individualne stilove, mnoge žene su odgovorile kako bi se modne fotografije trebale promatrati kao oblik umjetnosti i fantazije, a ne kao reprezentacija mode. Te fotografije predstavljaju san, jer 90-98% odjeće prikazane na modnim fotografijama je nedostižno. Ovo istraživanje pokazalo je da mnoge žene shvate da nikada neće moći duplicirati izgled kojem se dive na modnim fotografijama, no ipak teže prema tome. U drugim slučajevima, mogu biti i pod „nesvjesnim“ utjecajem te biti sklone nositi određenu kombinaciju odjeće, ne sjećajući se izvora ideje. [27]

Razdoblje kasnog 20. stoljeća bilo je puno vitkih tijela modela, plesačica, glumica, pornografskih diva. U tadašnje vrijeme, vitka tijela postala su standard ljepote. Utjecaj medija na vlastitu predodžbu tema je brojnih popularnih i akademskih rasprava. Mediji drže važnu ulogu u širenju idealiziranih slika i informacija o tome kako postići idealni vanjski izgled.

Razvoj masovnih medija u 20. stoljeću je pridonio tome da se standardi vanjske ljepote među ljudima različitih društvenih statusa i zemljopisnih područja izjednače.

### 2.6.2. Utjecaj modne fotografije na poremećaj prehrane

Fotografije tijela u časopisima šalju snažne poruke. U današnje vrijeme niti jedna fotografija ne može biti objavljena bez manipulacije u Photoshop programu, alatu za uređivanje fotografija (slika 19., 20., 21., 22.). Muškarci u časopisima su često obrađeni u programu za uređivanje fotografija kako bi se postigao mršav, mišićav ideal. Manipulira se i s fotografijama tijela poznatih osoba kako bi se zadovoljili trenutni standardi težine i ljepote. Oglašavanje je usko povezano sa stvaranjem nesigurnosti.



Slika 19. Justin Bieber obrađena vs. Original fotografija, reklama za Calvin Klein  
<http://www.takepart.com/photos/men-celebrities-photoshop/calvin-klein-gets-bieber-fever>



Slika 20. Primjer Victoria's Secret retuširanog modela  
<http://natalieast.com/5-reasons-why-victorias-secret-isnt-cool-anymore/>



Slika 21. Retuširani "plus size" model Tara Lynn  
<https://bossip.com/1006079/photoshop-sorcery-a-shocking-gallery-of-retouched-celebrity-photos/tara-lynn-retouched/>



Slika 22. Retuširani model Ashley Graham u časopisu *Elle Canada*  
<https://uk.style.yahoo.com/models-really-look-without-photoshop-102154932.html>

Prema procjeni Rader programa iz 2013. godine, 80% žena je nesigurno zbog fotografija žena koje vide na televiziji, a čak više od 66% žena je pod utjecajem mršavih modela iz časopisa. Žene, kojima su bile pokazane fotografije mršavih modela, pokazale su pad u samopoštovanju i ukupnom raspoloženju, u usporedbi sa skupinom žena kojima su bile prikazane neutralne slike. [30]

Recenzija iz 2006., objavljena u časopisu *Mind Matters* pripisuje negativne efekte medijskih ideala tijela socijalnim mehanizmima usporedbe. Prema teoriji društvene usporedbe, pojedinci se uspoređuju s drugima, a kada se pojedinac osjeća superiorno, usporedba pokreće pozitivno emocionalno stanje. Kada usporedba ostavlja individualan osjećaj inferiornosti, rezultat je bijes i gubitak samopoštovanja. Recenzija sugerira da, kada se prosječni pojedinac uspoređuje s idealiziranim slavnim osobama, usporedba uzrokuje osjećaj nižeg samopoštovanja i težnju za postizanjem idealiziranog stanja. [30]



Većina istraživanja o učincima ženskih časopisa i fotografija tijela, usredotočena su na odnos medija i poremećaja prehrane. Godine 1999. studija objavljena u „Arhiva pedijatrije i adolescentske medicine“ pokazala je da su adolescentice, koje su izjavile da su pokušale izgledati kao žene u časopisima ili na televiziji, imale veću vjerojatnost da će se priključiti u „čišćenje tijela“, povezano s poremećajem bulimije. Istraživanje iz 2004. godine o poremećajima prehrane također je zabilježio da su žene, koje su imale povijest poremećaja prehrane, osjetljivije na negativne učinke što ih uzrokuju medijske slike tijela. [30]

## 2.7. UTJECAJ FOTOGRAFIJA NA POVIJEST

### 2.7.1. Ikoničke fotografije

Umjetnost je, povijesno, metoda izražavanja prezentacijom, način razumijevanja svijeta i prevođenja istog. Stoljećima je umjetnost omogućavala umjetniku da prenosi ideje, koncept i događaje na način na koji riječi nisu mogle. Također je bila i još uvijek je korištena kao način manipulacije ljudima. Tokom povijesti, kraljevi i kraljice su bili zloglasni zbog toga što su naručivali od slikara i kipara portrete, slike i statue koje su odražavale snagu, moć i kontrolu nad masama. Namjera im nije bila samo umjetnička, već je trebala prisiliti one koji nad kojima se vladalo da se boje i poštuju svog vođu. [31]

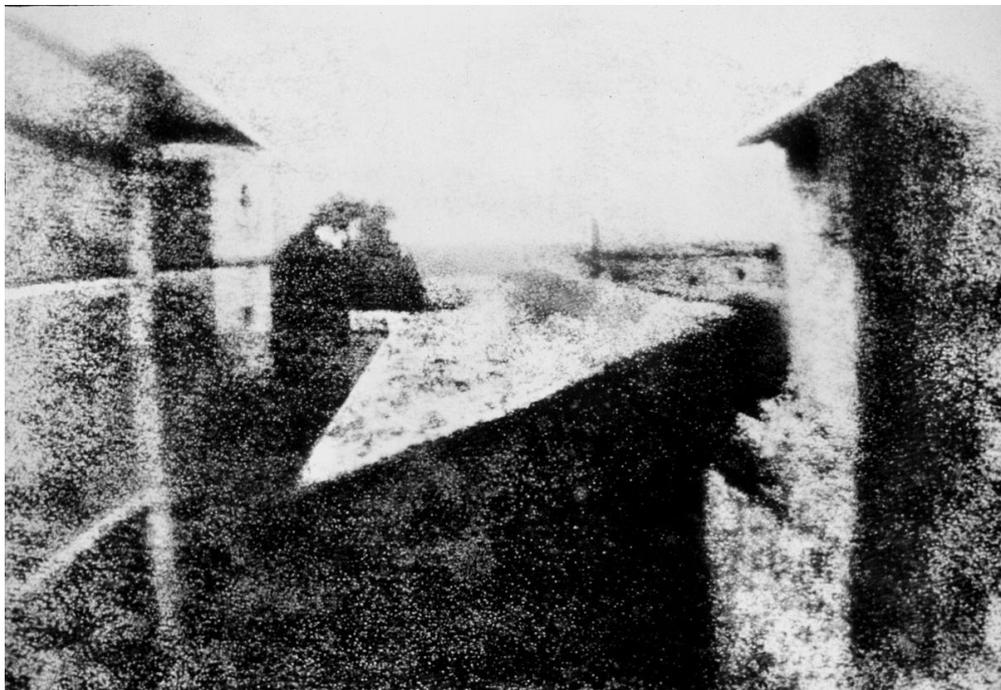
Fotografija je uvijek imala važnu ulogu u društvu i razumijevanju specifičnih globalnih događaja. Od Nick Utova „Terora rata“ koji prikazuje mladu djevojku, u Vijetnamu, nakon što je njezino selo napadnuto napalmom, pa do fotografije Nilüfera Demira, koja prikazuje utopljenog sirijskog dječaka koji pokušava pobjeći od strahota rata. Sve ove fotografije imaju jednu zajedničku stvar – pomogle su povećati svijest o važnim pitanjima diljem svijeta, i mogle su utjecati na način donošenja odluka o tim pitanjima. Nick Utova fotografija utjecala je na okrutnosti tijekom rata i potaknula javni bijes. Kada je svijet bio izložen brutalnosti rata, koja je bila utjelovljena u fotografiji, veo je bio podignut i to je dovelo do neizbježnog povlačenja američkih vojnika iz Vijetnama. Ratni užas, zarobljen u djeliću sekunde, osjetio se u cijelom svijetu. Isto tako, fotografija utopljenog sirijskog dječaka jednako je vječna kao i slika vijetnamske djevojke. Kada se slika sirijskog dječaka proširila svijetom, pokazala je stvarnost rata u Siriji i ukazala na problem izbjegličke krize. Došlo je do otvaranja granica, i dopuštanja vlada da prime još izbjeglica. Tisuće života možda je bilo pošteđeno zbog te fotografije. Fotografija je dokazala da se može učiniti više da se pomogne ljudima. [31]

## 2.7.2. Niépce : Pogled kroz prozor, 1826.

Bila je potrebna jedinstvena kombinacija genijalnosti i znatiželje kako bi se proizvela prva poznata fotografija. Prikladno je da je čovjek koji je to napravio bio izumitelj, a ne umjetnik. Joseph Nicéphore Niépce bio je fasciniran tiskarskom metodom litografije u kojoj su se slike na kamenu mogle reproducirati pomoću nafte na bazi tinte. Pretražujući druge načine za izradu slike, Niépce je izumio uređaj nazvan kamera opskura, koja je hvatala i projicirala scene osvijetljene sunčevom svjetlošću . Rezultat je bila prva poznata stalna fotografija. [32]

Fotografija je bila izrađena na poliranoj pločici od kalaja, premazanoj derivatom nafte. Ekspozicija je trajala 8 sati [33].

Niépcev uspjeh postavio je temelje za razvoj fotografije. Kasnije je radio s umjetnikom Louisom Daguerreom, čije su dagerotipske slike označile sljedeći veliki napredak u fotografiji. [32]



*Slika 23. Joseph Nicéphore Niépce "Pogled sa prozora u Masion du Gras" 1826.  
<http://www.photohistory-sussex.co.uk/NiepceJoephN.htm>*

### 2.7.3. Nick Ut : Napalm djevojka, 1972.

1972. godine, fotograf *Associated Press*, Nick Ut, zabilježio je scenu koja je postala fotografija nagrađena Pulitzerovom nagradom, koja prikazuje djecu koja bježe od bombardiranja Napalma tijekom rata u Vijetnamu . U središtu okvira, trčeći prema kameri, nalazi se gola devetogodišnja djevojčica Phan Thi Kim Phuc, također kasnije poznata kao „Napalm djevojka“. Godine 1973., fotograf Nick Ut osvojio je Pulitzerovu nagradu za *Spot News Photography* za „Teror rata“, njegovu fotografiju djevojčice Phan Thi Kim Phuc. Iako kontroverzna fotografija, jer prikazuje potpunu frontalnu golotinju žrtava bombardiranja, proširila se po svijetu i njena vrijednost je nadmašila golotinju na slici. Smatra jednom od najupečatljivijih fotografija 20. stoljeća. Utova fotografija o sirovom utjecaju sukoba naglasila je da rat donosi više zla nego dobrog. Također je potaknula brojne rasprave o prikazivanju fotografije golotinje, gurajući brojne publikacije uključujući i *New York Times*, kako bi nadjačale svoje politike. Fotografija je ubrzo postala kulturni stenograf za zločine u Vijetnamskog ratu. Iste godine kada je fotografija dobila Pulitzerovu nagradu, završena je američka uključenost u rat. [32]



*Slika 24. Nick Ut „Napalm djevojčica“ 1972.*

*<http://time.com/4485344/napalm-girl-war-photo-facebook/>*

Fotografija je, prije nego što je postala ikona za mirovni pokret, postala propaganda za daljnju borbu između Amerike i Vijetnama. Vijetman je navodio da je Amerika naredila bombardiranje sela, dok je Amerika navodila da je Vijetman naredio. [34]

Fotografija je bila neugodna za američku vladu, ali i iznimno štetna za vladu Južnog Vijetnama. Bila je veliki propagandni alat za komuniste, ali je učinila više od bilo koje fotografije u sprječavanju Američkog kongresa da dopusti pomoć vladi Južnog Vijetnama kada je Sjeverni Vijetnam pokrenuo invaziju te zemlje 1975. godine. [34]

Dodatna dramatičnost fotografije nalazi se u tome da je žena, tada djevojčica sa fotografije, otišla na Dan veterana 1996. godine u Vijetnam, želeći oprostiti, znajući da je pilot koji ju je bombardirao bio jedan od njezinih vlastitih sunarodnjaka. [34]

#### 2.7.4. John Filo : Prosvjed Kent State. 1970.

Četvero studenata je ubijeno i devet ozlijeđeno 4. svibnja 1970. godine, kada su članovi Ohio Nacionalne garde počeli pucati na studente koji su protestirali protiv Vijetnamskog rata, na Sveučilištu Kent State u Ohio. [35] Pucanje na Kent State sveučilištu trajalo je 13 sekundi. [32] Kada je prestalo, nevinost jedne generacije bila je razbijena. [32] Tadašnji predsjednik Richard Nixon, u travnju 1970. godine objavio je širenje Vijetnamskog rata u Kambodži. [36] Antiratni aktivisti, u cijeloj zemlji, vidjeli su taj postupak kao izdaju od strane predsjednika, koji je obećao prekid rata kada je odabran za predsjednika 2 godine ranije. [36] 1. svibnja 1970. na sveučilištu Kent State, započeo je prvi prosvjed od njih brojnih u cijeloj državi. [35] John Filo, student i fotograf, prikazao je osjećaj nestanka nevinosti jedne mladosti u jednoj fotografiji, gdje je prikazana Mary Ann Vecchio kako plače i kleči nad ranjenim Jeffreyjem Millerom. [32] Fotografija djevojke koja kleči nad ranjenim tijelom, dovela je do prekida prosvjeda u svim državama. [35]

Filoova fotografija stavljena je u medije te na naslovnici New York Timesa. Osvojila je Pulitzerovu nagradu i od tada postala vizualni simbol izgubljene mladosti i nade jedne zemlje [32.].



*Slika 25. John Filo „Kent State prosvjed“ 1970.*

<http://100photos.time.com/photos/john-paul-filo-kent-state-shootings>

### 2.7.5. Malcom Browne : Gorući redovnik, 1963.

Nitko nije mogao zaboraviti ratom razorenu jugoistočnu azijsku državu Vijetnam nakon što je fotograf *Associated Pressa*, Malcolm Browne, fotografirao scenu žrtvovanja Thicha Quang Duca. [32] Fotograf je dobio informaciju o prosvjedu budista protiv režima predsjednika Ngo Dinh Diema. [37] Na tom prosvjedu je vidio redovnika kako sjedi i drugoga koji ga polijeva benzinom. [37] Tada je shvatio što se događa i počeo fotografirati, s razmacima od par sekundi. [37] Njegova fotografija, koja je osvojila Pulitzerovu nagradu, naizgled spokojnog redovnika kako sjedi u lotosovom stilu dok obasjan plamenom, gori – postala je ikonična fotografija koja je ubrzo privukla pažnju Amerike. [32]

Čin žrtvovanja, mučeništva Quang Duca postao je znak nestalnosti, krhkosti nacije, a predsjednik Kennedy kasnije je komentirao kako ni jedna vijest u povijesti nije generirala toliko emocija diljem svijeta kao što je to napravila fotografija redovnika. Browneova fotografija prisilila je ljude da dovedu u pitanje povezivanje SAD-a s Diemovom vlašću, i uskoro je rezultirala odlukom da se Amerika ne miješa u državni udar. [32]





Slika 26. Budistički redovnik Quang Duc izašao je iz auta, sjeo na središte raskrižja, dok je mlađi redovnik polio benzin nad njime

<http://time.com/3791176/malcolm-browne-the-story-behind-the-burning-monk/>



Slika 27. Malcolm Browne „Gorući redovnik“ 1963.

<http://www.ddesignerr.com/25-photographs-which-changed-the-world/>

## 2.7.6. Tijelo Che Guevara : Freddy Alborta, 1967.



*Slika 28. Freddy Albort „Tijelo Che Guevare“ 1967.*

<https://secure2.pbase.com/image/118045031>

Ernesto Che Guevara postao je zaštitnik revolucionara. Neosporno je da je čovjek mitskog statusa, s reputacijom koja se i dalje zadržava zbog načina na koji je živio, a ne zbog toga kako je umro. Guevara je pogubljen 1967. godine, od strane nacionalne vojske, trenirane i opremljene od strane američke vojske i CIA. Nastojao je potaknuti revoluciju među siromašnima i potlačenima u Boliviji. No, prije nego što su pokopali tijelo, okupili su se oko tijela kako bi snimili stratešku fotografiju. Htjeli su dokazati svijetu da je Che umro, u nadi da će i njegov politički pokret umrijeti s njime [38.]. Predvidjeli su optužbe da je fotografija montirana, lažna, te su Guevarovi zarobljenici, amputirali njegove ruke i sačuvali ih u formaldehidu. [38]

No ubivši njega, Bolivijski službenici nesvjesno su rodili legendu. Fotografija, koja je cirkulirala diljem svijeta, imala je upečatljivu sličnost s renesansnim slikama Krista u trenutku kada je skinut s križa. Čak i dok su Cheove ubojice likovali iznad njegovog tijela, Cheov spokojni, miran izraz lica opisan je kao oproštenje [38.]. Alegorijski značaj fotografije zasigurno nije izgubljen u revolucionarnim prosvjednicima toga doba. Brzo se usvojio slogan „Che živi!“. Zahvaljujući ovoj fotografiji, „strast Che“ osigurala je da će zauvijek živjeti kao mučenik iz socijalističkih razloga. [38]

### 2.7.7. Joe Rosenthal : Podizanje zastave na Iwo Jimu, 1945.



Slika 29. Joe Rosenthal „Podizanje zastave na Iwo Jim“ 1945.

<http://edition.cnn.com/2015/02/22/world/cnnphotos-iwo-jima/index.html>

Iwo Jima je mali otok 760 kilometara južno od Tokija, vulkanski hrpt koji je blokirao saveznički put prema Japanu, za vrijeme Drugog svjetskog rata . Amerikanci su trebali Iwo Jimu kao zračnu bazu, ali Japanci su zauzeli otok. Petog dana bitke, marinci su osvojili planinu Suribachi na otoku. Američka zastava brzo je podignuta, ali je američki zapovjednik inzistirao na većoj zastavi, djelomično da potakne svoje ljude i demoralizira svoje protivnike]. *Associated Press* fotograf, Joe Rosenthal, postavio je svoju golemu kameru na vrh, te dok je pet marinaca bilo spremno podići zastavu, Rosenthal se pomaknuo kako bi dobio bolji kadar i gotovo propustio trenutak. Nebo je bilo oblačno tog dana, vjetar je bacao zastavu preko glava marinaca, dok su stajali na razbijenom terenu, razbijenim stabljikama grmlja. [32]

Scena je prikazivala pravu turbulenciju rata. Dva dana kasnije, fotografija se našla na naslovnica diljem SAD-a, gdje je brzo prihvaćena kao simbol jedinstva u dugom ratovanju. Fotografija, koja je Rosenthalu osvojila Pulitzerovu nagradu, tako je odjeknula u javnosti da je kasnije izrađena u poštansku marku i bila napravljena kao brončani spomenik od 100 tona. [32]

Fotografija je korištena u 3,5 milijuna plakata za sedmi ratni zajam, a trojica preživjelih vojnika poslana su na turneju kako bi potaknuli Amerikance na kupnju obveznica za financiranje rata. Djelovala je zahvaljujući patriotizmu i emocijama koje izlaze iz fotografije. Prodaja ratnih obveznica ukupno je iznosila 26,3 milijarde dolara, gotovo dvostruko veći iznos od prvotnog cilja. [39]

### 2.7.8. Kevin Carte : Gladno dijete i lešinar, 1993.

Vjerojatno jedna od najcjenjenijih fotografija je fotografija Kevina Carta. Godine 1993. Kevin je odletio u Sudan kako bi fotografirao glad koja razara tu državu. Iscrpljen nakon dana fotografiranja u selu Ayod, krenuo je prema otvorenom prostoru. [32] Tamo je čuo cviljenje i naišao na malu djecu koja su se srušila na putu do centra za hranjenje. [40] Dok je fotografirao jedno dijete, u blizini djeteta nalazio se lešinar. [40] Carteru je navodno bilo savjetovano da ne dodiruje žrtve zbog bolesti, pa je, umjesto da pomogne, proveo 20 minuta čekajući u nadi da će lešinar odletjeti. [32] Carter je prestrašio lešinara i promatrao dijete kako nastavlja prema centru. [32] Zatim je zapalio cigaretu, razgovarao s Bogom i plakao. [32] New York Times je objavio fotografiju, a čitatelje je zanimalo što se dogodilo s djetetom, te su kritizirali Cartera zbog toga što nije priskočio u pomoć. [40] Njegova fotografija brzo je postala ključna studija u raspravi o tome kada fotografi trebaju intervenirati. [40] Carter je osvojio Pulitzerovu nagradu za fotografiju. [32] No, u srpnju 1994. Godine oduzeo si je život, pišući: Opsjednut sam živopisnim sjećanjima na ubojstva i leševe, ljutnju i bol.“ [32] Fotografija je otvorila oči javnosti o problemima neimaštine hrane u Sudanu. [40]

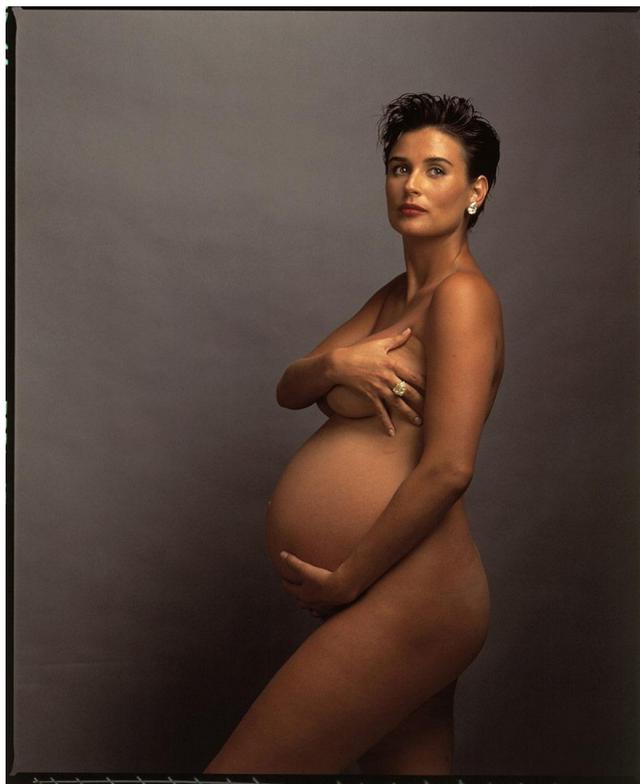


Slika 30. Kevin Carte „Gladno dijete i lešinar“ 1993.

<http://rarehistoricalphotos.com/vulture-little-girl/>

### 2.7.9. Annie Leibovitz : Trudnoća Demi Moore, 1991.

Hollywoodska zvijezda Demi Moore bila je u sedmom mjesecu trudnoće kada se pojavila na naslovnici Vanity Fair časopisa. Takav prikaz nije bio neobičan za Demi, koja je rođenje njenog prvog djeteta snimala s tri video kamere. Ali to je bio presedan za javno medijsko tržište. Annie Leibovitz je fotografkinja koja je snimila Demijevu trudnoću na naslovnici časopisa. Napravila je fotografiju koja je obilježavala trudnoću, i prikazala kako trudnoća nije samo osnažujuća, već i seksi. Fotografija je bila prva masovna medijska fotografija za seksualizaciju trudnoće. Mnogi su bili šokirani s njom. Fotografija je bila provokativno časopisno otkriće i napravila je ono što samo najbolja naslovnica može – promijenila je kulturu. Trudnoća je bila relativno privatna afera, pogotovo za slavne osobe. Nakon Leibovitzove fotografije, rođenja slavnih, gole majčinske fotografije i paparazzi s trudnicama postali su industrija za sebe. [32]



*Slika 31 Annie Leibovitz "Trudnoća Demi Moore" 1991.*

<http://100photos.time.com/photos/annie-leibovitz-demi-moore>

## 2.7.10. Pogled na planet Zemlju s Mjeseca, 1966.

Tisućama godina ljudi su čeznutljivo gledali na Mjesec, i čudili se njegovoj izvanzemaljskoj ljepoti. Zatim, 23. kolovoza 1966. godine ta perspektiva je okrenuta kada je NASA-in *Lunar Orbiter 1* sonda snimila prve dvije fotografije Zemlje s Mjeseca. Iako je kvaliteta fotografije bila zrnata, značenje onoga što su snimile te fotografije bilo je kristalno čisto. Ustajući iza mjesečevog horizonta, cijela planeta Zemlja dobro se uklopila u orbiterovo tražilo i prvi puta bila otkrivena kao cjelina. Do tada, jedine slike planeta Zemlje snimljene iz svemira bile su iz Zemljine orbite. [41]

Te fotografije bile su fotografije planeta izbliza. Slike Lunar sonde, nasuprot tome, prikazale su veću kozmičku sliku, u kojoj je Zemlja jednostavno još jedan usamljeni planet koji pluta kroz svemirsko prostranstvo. [32]



Slika 32 Fotografija pogleda na planetu Zemlja

<https://www.space.com/12707-earth-photo-moon-nasa-lunar-orbiter-1-anniversary.html>



Dvije i pol godine kasnije, 1968., astronaut Williams Anders zabilježio je ikoničku fotografiju *Earthrise* iz Apollo 8. Krenuli su u misiju otkrivanja Mjeseca, te na kraju otkrili Zemlju. Fotografija Zemlje koja se diže iz mračnog prostranstva svemira preko sunčevog lunarnog krajolika postala je ikonički podsjetnik na sjajnu izolaciju i nježnu krhkost usamljene planete Zemlje. Prve fotografije *Earthrise* bile su crno bijele, a sljedeće fotografije su snimljene u boji. Te fotografije u boji postale su ikonske slike ekološkog pokreta. Pokazale su snažan kontrast između sivog pustog krajolika beživotnog Mjeseca i živopisne plavo bijele kugle plodne Zemlje. Ove fotografije zauvijek su promijenile ljudski pogled na planetu Zemlju. Razbijena je iluzija o povlaštenoj poziciju u svemiru, nestala su umišljena samopouzdanja. Fotografije su dovele do toga da ljudi shvate da je Zemlja jedini dom koji postoji i jedini o kojemu se treba brinuti. [42]



Slika 33. William Anders "Earthrise" 1968.

<http://100photos.time.com/photos/nasa-earthrise-apollo-8>

### 2.7.11. Brent Stirton : Gorila u Kongu, 2007.

Senkwekwe planinska gorila težila je barem 500 kilograma kada je njegov trup bio pričvršćen na improvizirana nosila i trebalo je više od desetak muškaraca da ga podigne. Brent Stirton je uhvatio trenutak u Nacionalnom parku Virunga u Demokratskoj Republici Kongo. Senkwekwe i nekoliko drugih gorila bilo je ubijeno tokom sukoba koji je zahvatio park, u kojem je živjela polovica kritično ugroženih planinskih gorila. Kada je fotograf Stirton fotografirao stanovnike i voditelje parka 2007. godine, park je bio pod opsadom ljudi koji su ilegalno sjekli drva za industriju drvenog ugljena. Na fotografiji, gorila izgleda ogromno, ali maglovito ljudski, što je podsjetnik da sukobi u središnjoj Africi utječu ne samo na ljude, nego i na okolinu i životinje. Tri mjeseca nakon što je Stirtonova fotografija objavljena u Newsweek-u, devet afričkih zemalja, uključujući i Kongo, potpisalo je pravno obvezujući ugovor o zaštiti planinskih gorila u Virungi. [32]



*Slika 34. Brent Stirton "Gorila u Kongu" 2007.*

<http://100photos.time.com/photos/brent-stirton-gorilla-congo>

## 2.7.12. Nilufer Demir : Alan Kurdi, 2015.

Rat u Siriji trajao je više od četiri godine kada su roditelji trogodišnjeg Alana Kurdija odlučili njega i njegovog petogodišnjeg brata staviti na brod za napuhavanje i krenuti s turske obale za grčki otok Kos, udaljen samo tri milje. Nakon nekoliko minuta guranja, val je prekrpio brod, a majka i oba sina su se utopili. Na obali u blizini grada Bodrum, nekoliko sati kasnije, Nilufer Demir, iz Dogan News Agencije, došao je do Alana, čije lice je bilo okrenuto na jednu stranu, a tijelo povišeno kao da je upravo zaspao. Demir je podignuo svoju kameru i pomislio kako je ovo jedini način na koji može izraziti vrisak dječakova tihog tijela. Demirova fotografija postala je fotografija rata u tijeku, koji je do trenutka kada je Demir pritisnuo okidač fotografskog aparata, ubio oko 220 000 ljudi. U roku od nekoliko sati, fotografije je dovela do eksplozije na društvenim medijima. Vijesti su bile prisiljene objaviti je, a europske vlade odjednom su otvarale zatvorene granice. Fotografija dječakova tijela uzrokovala je dramatično povišenje međunarodne zabrinutosti zbog izbjegličke krize. [32]

Francuski predsjednik F. Hollande nazvao je turskog predsjednika R. Tayyipa i nekoliko europskih čelnika nakon što se fotografija pojavila u medijima. Rekao je da fotografija mora biti podsjetnik na odgovornost svijeta po pitanju izbjeglica. Fotografija je pridonijela valu donacija dobrotvornim organizacijama koje pomažu imigrantima i izbjeglicama. [43]

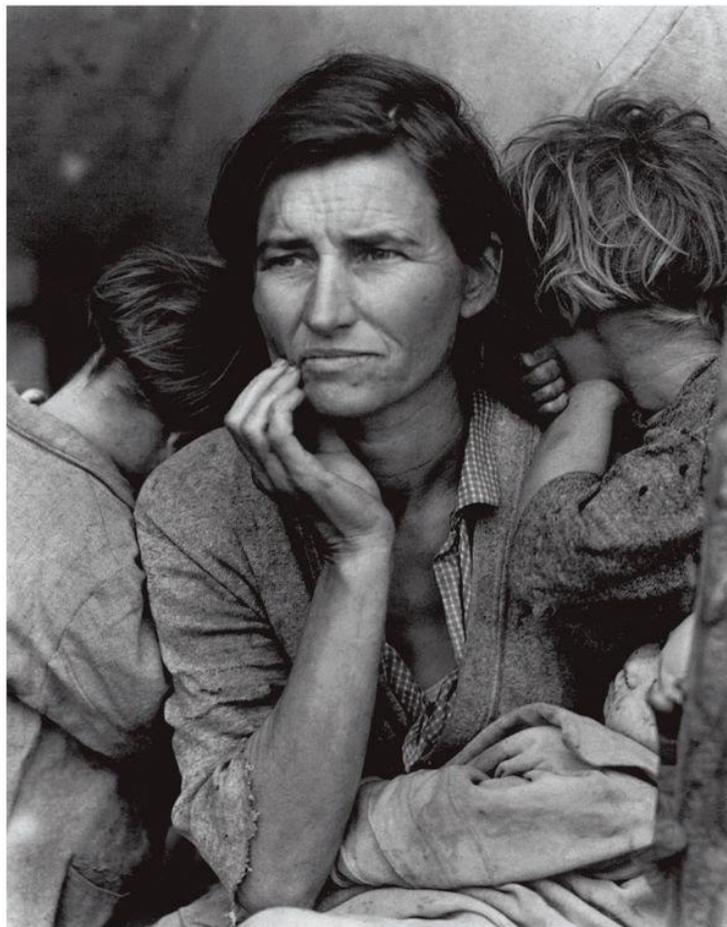


Slika 35. Nilufer Demir "Alan Kurdi" 2015.

<http://100photos.time.com/photos/nilufer-demir-alan-kurdi>

### 2.7.13. Dorothea Lange : Mama imigrantica, 1936.

Fotografija koja je učinila više od bilo koje druge da humanizira trošak Velike depresije. Fotografkinja Lange ugledala je, u logoru Hoboken, gladnu i očajnu majku Frances Owens Thompson, sa svoje dvoje djece. Uzgoj poljoprivrednog gospodarstva bio je zamrznut i nije bilo posla za beskućnike. Majka Frances morala je prodati gume od automobila kako bi kupila hranu za sebe i djecu. Lange je čvrsto uokvirila majku i djecu, čije oči, pune brige, gledaju pokraj kamere. Lange je snimila šest fotografija. Nakon toga, obavijestila je vlasti o stanju onih koji su se nalazili u logoru. Bilo je poslano 20.000 funti hrane. Majka imigrantica postala je najsnažnija fotografija Velike depresije. Kroz intimni portret, Lange je dala lice patnji nacije. [32]



*Slika 36. Dorothea Lange "Mama imigrantica" 1936.*

<http://100photos.time.com/photos/dorothea-lange-migrant-mother>

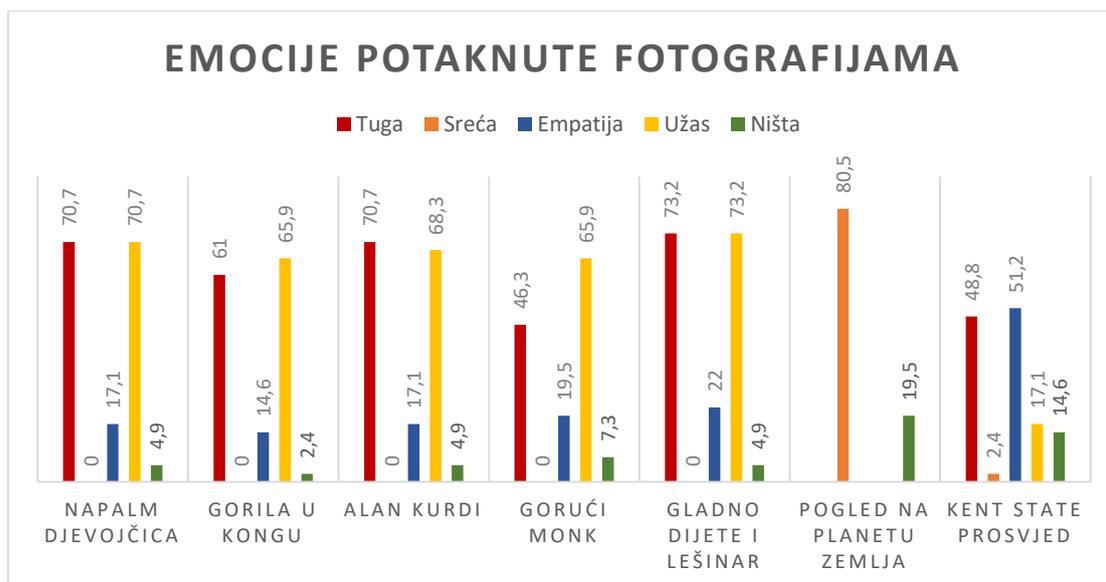
Postoje brojne ikoničke fotografije, od fotografija Barack Obame, Nelsona Mandele, Alberta Einsteina, fotografija strahota rata, potresa, erupcija vulkana, snage ljubavi, snage mržnje. U ovom radu bilo je izabrano par fotografija koje su utjecale na čovječanstvo i napravile velike promjene.

### 3. ISTRAŽIVANJE

U sklopu rada, provedeno je istraživanje na temu „Utjecaj fotografije na društvo“. Istraživanje se sastoji od dva dijela, provedeno je putem anketa. U prvom dijelu ispitano je 41 sudionik. 25 sudionika je ženskog spola, 16 sudionika je muškog roda. Ispitalo se sudionike u dobnim skupinama od 21 – 35 godina.

#### 3.1. Utjecaj ikoničkih fotografija

Sudionicima je bilo prezentirano 7 ikoničkih fotografija, koje su navedene u teorijskom dijelu rada ( Napalm djevojčica, Alan Kurdi, Gorila u Kongu, Gladno dijete i lešinar, Pogled na planetu Zemlja, Kent State prosvjed, Gorući redovnik). Uz fotografije, ispitivalo se kakvu emociju određene fotografije pobuđuju u sudionicima. (slika 37.) Navedene emocije bile su tuga, sreća, užas, empatija i ništa (fotografija nema nikakav utjecaj na sudionika). Bio je moguće odabir više emocija. Fotografije nisu imale utjecaj na mali postotak sudionika. No, budući da je većina sudionika osjetila određenu emociju gledajući fotografije, utjecaj je dokazan.



Slika 37. Dijagram koji pokazuje utjecaj fotografije na emocije

Zatim je bilo postavljeno pitanje: „Da li tekst snažnije utječe na Vas, ili fotografija?“. 37 ih je odgovorilo da fotografija ima snažniji utjecaj od teksta. Sljedeće pitanje je bilo: „Mislite li da fotografija može utjecati na Vaše mišljenje“. 35 sudionika je odgovorilo da fotografija može utjecati na njihovo mišljenje. U idućem koraku ispitivanja bila je prikazana jedna ikonička fotografija (koja je bila prikazana i u dijelu gdje su se ispitivale emocije) sa popratnim tekstom, koji objašnjava priču vezanu za fotografiju te je bilo postavljeno pitanje: „Da li fotografija ima veći utjecaj na Vas radi popratnog teksta?“. 38 sudionika je odgovorilo da je fotografija imala veći utjecaj zbog popratnog teksta.

Da li fotografija ima veći utjecaj na Vas radi popratnog teksta? \*



Godine 1993. Kevin je odletio u Sudan kako bi fotografirao glad koja razara tu državu. Iscrpljen nakon dana fotografiranja u selu Ayod, krenuo je prema otvorenom prostoru. Tamo je čuo cviljenje i naišao na malu djecu koja su se srušila na putu do centra za hranjenje. Dok je fotografirao jedno dijete, u blizini djeteta nalazio se lešinar. Carteru je navodno bilo savjetovano da ne dodiruje žrtve zbog bolesti, pa je, umjesto da pomogne, proveo 20 minuta čekajući u nadi da će lešinar odletjeti. Carter je prestrašio lešinara i promatrao dijete kako nastavlja prema centru. Zatim je zapalio cigaretu, razgovarao s Bogom i plakao. Fotografija je otvorila oči javnosti o problemima neimaštine hrane u Sudanu.

- Da
- Ne

Slika 38. Fotografija s popratnim tekstom



### 3.2. Utjecaj manipuliranih fotografija

U drugom dijelu istraživanja, ispitano je 19 sudionika, 11 ženskog spola, 8 muškog spola. Dobne skupine bile su 21 – 32 godine.

Prvo pitanje koje je bilo postavljeno je „Koliku ulogu i utjecaj mislite da fotografija ima u svakodnevnom životu?“. 10 sudionika odgovorilo je da fotografija ima ogromnu ulogu, dok je 9 odgovorilo da ima, ali ne toliku da može napraviti promjenu.

U daljnjem istraživanju bilo je prikazano 6 fotografija. Ispitivao se utjecaj fotografije koja je digitalno obrađena i fotografije stavljene u određeni kontekst, tj. utjecaj fotografije s popratnim tekstom.

Digitalnu manipulaciju u fotografijama teško je primijetiti ukoliko je kvalitetno napravljena. Dodavanjem ili oduzimanjem određenih detalja i subjekata s fotografije, moguće je promijeniti istinitost prikazanog događaja, pojave i slično.

Fotografijom se može manipulirati putem digitalne obrade, ali i bez nje, stavljanjem u određeni kontekst, koji nije istinit. Kao što je već prethodno rečeno u radu, ljudi vjeruju fotografiji. Ne sumnjaju u nju. U prvom dijelu istraživanja dokazano je da fotografija uz popratni tekst ima veći utjecaj na ljude od same fotografije.

Fotografije, koje su bile prikazane sudionicima istraživanja, originalne i obrađene, preuzete su s Internet stranice, koja je navela popriličan broj obrađenih fotografija, kojima se formiralo mišljenje i utjecalo na ljude.

U istraživanju, ista fotografija bila je stavljena u dva konteksta: pozitivan i negativan. Pozitivni su naravno izazvali pozitivne emocije: sreću, ljubav, divljenje, a negativni kontekst negativne osjećaje poput tuge, užasa.

Na slici 39., fotografija je originalna, dok na slici 40. digitalno su dodani zrakoplovi.



*Slika 39. Originalna fotografija*



*Slika 40. Digitalno obrađena fotografija*

Kod drugog primjera, prva fotografija (slika 41.) je originalna, fotografija oluje.  
Druga fotografija (slika 42.) je digitalno obrađena.



*Slika 41. Originalna fotografija*



*Slika 42. Digitalno obrađena fotografija*

Prva fotografija (slika 43.) nije digitalno obrađena, ali je stavljena u kontekst rata u Siriji.



Slika 43. Originalna fotografija

Druga fotografija je digitalno obrađena, ženska osoba s lijeve strane je uklonjena, kao i tekst na zidu s desne strane (slika 44.). Kod ove, i sljedeće fotografije, htjelo se prikazati da je potrebno gledati širu sliku. Samim kadriranjem, uklanjanjem određenog segmenata iz scene moguće je manipulirati istinom.



Slika 44. Digitalno obrađena fotografija

Na sljedećem primjeru, dvije prikazane fotografije zapravo čine jednu fotografiju, jednu scenu (slika 45.). No, u svrhe istraživanja, podijeljene su. Prva fotografija, gdje je prikazan muškarac u kojega je uperena puška, izazvala je negativan utjecaj i negativne osjećaje. Druga fotografija, gdje se ne vidi puška, već se vidi vojnik koji daje vodu vojniku druge nacije, izazvala je pozitivan utjecaj i pozitivne osjećaje. Ponovo, potrebno je gledati širu sliku. Uklanjanjem puške iz scene, koja je znak rata i smrti, vojnik s desne strane postao je dobročinitelj.



*Slika 45. Jedna fotografija podijeljena na dvije fotografije s različitim kontekstom*

Istraživanje je pokazalo da, ukoliko se fotografiju stavi u negativan kontekst, izazvat će negativan utjecaj i negativne emocije. Time je dokazano da je fotografijom moguće manipulirati te izgraditi određeno mišljenje, emocije jer ljudi ne sumnjaju u fotografiju i napisano uz nju, već joj slijepo vjeruju. No, problem kod dokumentarne fotografije je što se sve više koristi u političke svrhe, kako bi manipulirala masama. Istina je najčešće daleko od onoga što je napisano i prikazano. U dokumentarnoj fotografiji, a i ostalima, najbitnija bi trebala biti etika, kao i informiranje ljudi o stvarnosti i obavještavanje. Fotografija je najmoćniji oblik komunikacije, jer su ljudi vizualna bića i kod fotografije nema jezičnih barijera. Zbog toga ju je najlakše koristiti u loše svrhe.

## 4. PRAKTIČNI DIO

U praktičnom djelu rada snimile su se fotografije koje se odnose na probleme hrvatskog gospodarstva. Cilj je bio snimiti fotografije relevantne za grad Zagreb, koje se odnose na određeni društveni problem. Odabrane su napuštene tvornice, tj. tvornice koje više ne posluju. Mjesta koja su se snimila su zagrebački Paromlin, Bubara tvornica svile te odlagalište otpada Jakuševac.

Crno bijelim fotografijama te jakim kontrastom htio se stvoriti dramatičan ugođaj fotografija. Odabrana je crno bijela tehnika kako bi se pokazala negativnost te kako boja ne bi odvrćala pozornost.



*Slika 46. Bubara tvornica*



*Slika 47. Jakuševac odlagalište otpada*



*Slika 48. Paromlin*





*Slika 49. Paromlin*



*Slika 50. Paromlin*



*Slika 51. Paromlin*



*Slika 52. Paromlin*

## 5. ZAKLJUČAK

Fotografija, od kada postoji, oblikovala je i mijenjala društvo. Bila je posrednik određenim promjenama tokom povijesti i razvoja društva. Ljudi su vizualna bića, fotografija je univerzalni način komuniciranja. Fotografiju se uvijek smatralo nesumnjivom istinom, oduvijek su joj vjerovali. Vjeruju joj čak i danas, kada je manipulacija fotografijama sveprisutna.

Kada je izumljena fotografija i fotografski aparat, utjecala je na slikarstvo i slikare tako što je pokrenula nove umjetničke smjerove. Kada je postala dostupna svima, izumom prvog komercijalnog fotografskog aparata Kodak, omogućila je svakoj osobi da zabilježi svoje intimne trenutke. Pojavom mobitela i mobilnih kamera, te pojavom društvenih mreža, omogućila je dijeljenje svojih trenutaka svima u svijetu. Povezala je čovječanstvo na način da su ljudi s jednog kraja svijeta mogli biti u toku s događajima na drugom kraju svijeta.

Pojavom dokumentarne fotografije, ljudima se otvorila svijest. Bili su upoznati sa strahotama ratova, sa političkim manipuliranjem, te sa društvenim i političkim problemima u svijetu. U radu su navedene ikoničke fotografije koje su imale najveći utjecaj na povijest. Od fotografije Nick Uta i „Napalm djevojčice“, William Andersa i „Pogled na planetu Zemlju“ pa sve do suvremenije fotografije Nilufer Demira „Alan Kurdi“ – sve ove fotografije promijenile su tok događaja i „otvorile oči“ javnosti.

Ipak, nisu sve fotografije imale pozitivan učinak na društvo. Primarna zadaća modne fotografije bila je promovirati određene proizvode te oblikovati društveni način odijevanja. Modni časopisi često su promovirali nerealne ljepotice i ljepotane, manipulacijom fotografije prikazivali su društvu lažnu sliku o idealnom tijelu. Tokom godina, ta slika tijela se mijenjala. I dan danas se mijenja. Svjesno ili nesvjesno, to nametanje nerealnog tijela, utječe na ljude. Te lažne slike smatraju se idealnim izgledom tog vremena. Time se negativno utječe na žene i muškarce; dolazi do pada samopouzdanja, poremećaja u prehrani jer ljudi teže tom nerealnom izgledu.

Pojavom društvenih mreža, omogućeno je dijeljenje fotografija na internetu. Gotovo je nepostojeća granica između profesionalnog fotografa i fotografa amatera. Društvene mreže su omogućile sve veću prisutnost lažnih informacija i lažnih fotografija. Samojoj fotografiji oduvijek se vjerovalo. No vrlo bitan je kontekst koji stoji uz nju. On može promijeniti istinitost fotografije. Jedna fotografija može biti korištena u više medija sa drugačijim kontekstom i tako imati drugačiji utjecaj na ljude. U današnje vrijeme, u moru fotografija i fotografa, vrlo je bitna etička zadaća fotografa. Uloga fotografije bi trebala biti da informira ljude, a ne da manipulira. Također, sama fotografija ne može donijeti promjenu. Pokretačka snaga koja stoji iza fotografije je čovječanstvo. Fotografija služi kao posrednik u tom procesu. Fotografije je oduvijek utjecala na ljude i još uvijek to čini. Postala je primarni način komunikacije i zbog toga vrlo osjetljiva.

## 6. LITERATURA

1. \*\*\* <http://www.artinsociety.com/early-influences-of-photography.html> - Journal of art in society, 26.6.2017.
2. Dominique de Font-Réaulx (2012.) *Paintings and Photography: 1839-1914*, Flammarion, Paris
3. Germain Bazin (1958.), *A Concise History of Art*, Thames and Hudson, London
4. Gael Newton, G. Rose (1988.), *Shades of Light: Photography and Australia 1839-1988*, HarperCollins Publishers, New South Wales
5. Alan Thomas (1978.), *The expanding eye – Photography and the nineteenth-century mind*, Croom Helm, London
6. Margaret C. Conrads, (2009.) *American Stories: Paintings of Everyday Life 1765-1915*, Yale University Press, New Haven
7. Marina Vaizey (1982.) *The Artist as Photographer*, Sidgwick & Jackson, London
8. James Rubin (2008.) *Impressionism and the Modern Landscape*, University of California Press, Berkeley
9. Jeff Rosenheim (2013.) *Photography and history: The American Civil War*, Yale University Press, New Haven
10. Michael Mandelbaum (1982.) *Vietnam: The Television War*, Daedalus Vol. 111, No. 4
11. Serena Covkin (2014) *Photography as history in the American Civil War*, College Undergraduate Research Electronic Journal, University of Pennsylvania, dostupno na <http://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1211&context=curej>
12. Bob Zeller (2005.) *The Blue and Gray in Black and White: A History of Civil War Photography*, Praeger Publishers, Westport
13. Gisele Freund (1974.) *Fotografija i društvo*, Grafički zavod Hrvatske, Zagreb
14. \*\*\*<http://encyclopedia.jrank.org/articles/pages/1020/Photography-and-Society-in-the-20th-Century.html> - Photography and society in the 20th century
15. \*\*\*<https://witness.worldpressphoto.org/what-is-the-role-of-the-21st-century-post-digital-photographer-c8e46e2a3566> – Witness, 10.8.2017.
16. \*\*\* [http://www.huffingtonpost.com/ming-thein/photography-and-psychology-part-1\\_b\\_4380400.html](http://www.huffingtonpost.com/ming-thein/photography-and-psychology-part-1_b_4380400.html) - Huffpost, 26.6.2017
17. \*\*\*<https://the.me/the-psychology-of-photography/> - Theme, 26.6.2017.
18. \*\*\*<https://www.psychologytoday.com/blog/maybe-its-just-me/201012/whats-so-special-about-photographs> - Psychology today

19. \*\*\*<https://mindreadingsblog.wordpress.com/2013/02/25/poziranje-karakteralichnost-fejsbuk-fotografija-tviter-avatar/> - Mind Readings, 27.6.2017.
20. \*\*\*<http://edition.cnn.com/2017/05/19/health/instagram-worst-social-network-app-young-people-mental-health/index.html> - CNN Health +, 10.8.2017.
21. Mariska Kleemans, Serena Daalmans *Picture Perfect: The direct effect of manipulated Instagram photos on body image in adolescent girls*, dostupno na <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15213269.2016.1257392>
22. \*\*\*<https://www.photolife.com/2015/08/photosensitive-celebrates-25-years/> - Photolife, 10.8.2017.
23. \*\*\*<http://www.photosensitive.com/> - PhotoSensitive
24. \*\*\*<https://www.theatlantic.com/technology/archive/2011/04/photojournalism-in-the-age-of-new-media/73083/> - The Atlantic, 28.8.2017.
25. \*\*\*<http://100posto.hr/scena/nepoznata-zena-na-ulici-me-primila-za-trbuh-sto-je-s-ljudima> 100posto, 1.9.2017.  
<http://www.jutarnji.hr/spektakli/domace-zvijezde/ella-dvornik-pokazala-zaobljeni-trbuscic-fanove-iznenadila-fotografijom-a-njihove-reakcije-surnebesne/4732148/> - Jutarnji.hr, 1.9.2017.
26. \*\*\*<https://anthromodeologist.wordpress.com/> - Anthromodeology, 28.8.2017.
27. \*\*\*<https://fashionphotograp.wordpress.com/social-impact-of-fashion-photography/> - Fashionphoto, 28.8.2017.
28. Diana Crane (2000.) *Fashion and it's Social Agendas*, University of Chicago Press, New edition, dostupno na [http://www.modetheorie.de/fileadmin/Inhalt/c/Crane\\_Fashion\\_and\\_its\\_Social\\_Agendas\\_2000.pdf](http://www.modetheorie.de/fileadmin/Inhalt/c/Crane_Fashion_and_its_Social_Agendas_2000.pdf)
29. \*\*\*<https://www.fashiongonerogue.com/calvin-klein-controversial-campaign-images/> - Fashion gone rogue, 28.8.2017.
30. \*\*\*<http://www.livestrong.com/article/548072-the-effects-of-womens-magazines-on-body-image/> Livestrong, 28.8.2017.
31. \*\*\*<https://petapixel.com/2016/10/31/photography-changed-world/> - PetaPixel, 28.8.2017.
32. \*\*\*<http://100photos.time.com/> - 100photos, 2.8.2017.
33. Beaumont Newhall (1982) *The History of Photography: From 1839 to the Present*, Museum of Modern Art, New York
34. \*\*\*<https://www.warbirdforum.com/vphoto.htm> – Warbird forum, 2.8.2017.
35. \*\*\*[http://www.slate.com/blogs/behold/2013/05/04/may\\_4\\_1970\\_the\\_kent\\_state\\_university\\_shootings\\_told\\_through\\_pictures\\_photos](http://www.slate.com/blogs/behold/2013/05/04/may_4_1970_the_kent_state_university_shootings_told_through_pictures_photos) – Slate, 2.8.2017.
36. \*\*\*<http://history.howstuffworks.com/history-vs-myth/kent-state.htm> – How stuff works, 2.8.2017.
37. \*\*\*<http://time.com/3791176/malcolm-browne-the-story-behind-the-burning-monk/> - Time, 2.8.2017.

38. \*\*\*<https://secure2.pbase.com/image/118045031> – Pbase, 5.8.2017.
39. \*\*\*<http://edition.cnn.com/2015/02/22/world/cnnphotos-iwo-jima/index.html> – CNN, 5.8.2017.
40. \*\*\*<http://rarehistoricalphotos.com/vulture-little-girl/> - Rare historical photos, 10.8.2017.
41. \*\*\*<https://www.space.com/12707-earth-photo-moon-nasa-lunar-orbiter-1-anniversary.html> – Space.com, 28.8.2017.
42. \*\*\*<https://www.theguardian.com/science/2008/nov/30/apollo-8-mission> – The Guardian, 28.8.2017.
43. \*\*\*<https://www.dailysabah.com/diplomacy/2015/09/03/french-president-calls-erdogan-over-images-of-drowned-syrian-boy-calls-for-common-eu-refugee-policy> – Daily Sabath, 27.8.2017.
44. Robert Hariman, John Louis Lucaites (2007.) *No Caption Needed: Iconic Photographs, Public Culture, and Liberal Democracy*, University of Chicago Press, Chicago